

Razumkov
centre

РІЧНИЙ ЗВІТ - 2023

Київ - 2024

Razumkov
centre

РІЧНИЙ ЗВІТ - 2023

Київ - 2024

ЗМІСТ

3	Вступне слово
5	Про Центр Разумкова
8	Загальноцентрівські проекти
43	Публікації за результатами інших проектів Центру Разумкова
52	Соціологічна служба
54	Заходи, організовані та проведені Центром Разумкова
85	Пресконференції
99	Публічні заходи за участю експертів Центру Разумкова 2023 р.
164	Інтернаттура
166	Клуб Друзів Центру Разумкова
172	Діяльність Центру Разумкова у 2023 р. в цифрах
181	Фінансування та видатки Центру Разумкова у 2023 р.
182	Центр Разумкова: команда та контакти

ВСТУПНЕ СЛОВО

У 2023 р. головним пріоритетом Центру Разумкова, як і переважної більшості громадян та організацій громадянського суспільства нашої держави, було сприяння досягненню перемоги України у боротьбі проти російського агресора. Поруч з головним напрямом діяльності аналітичними дослідженнями, Центр значно активізував свої зусилля за такими напрямками, як експертне інформування громадян України та міжнародної спільноти про перебіг війни з росією та її наслідки, протидія фейкам та дезінформації з боку країни-агресора; адвокація потреб України на міжнародних заходах, участь в експертних обговореннях питань міжнародної допомоги Україні; підготовка рекомендацій для органів влади, міжнародних організацій, країн-партнерів з питань посилення спроможності України у протидії агресії, подолання її наслідків та повоєнного відновлення, досягнення стабільної безпеки у майбутньому.

Центр продовжив здійснювати започаткований у 2022 р. випуск щомісячного аналітичного огляду «Україна: від війни до миру та відновлення». У фокусі експертів Центру постійно перебував перебіг бойових дій, проблеми і шляхи посилення обороноздатності України, у т. ч. — через міжнародну підтримку та співробітництво. Значна увага була приділена аналізу соціально-економічних процесів в контексті перспектив повоєнного відновлення України. Серед них — тенденції розвитку економіки та вплив на них зовнішніх чинників, питання міграції та демографічної ситуації, стан енергетики та заходи задля її збереження в умовах російських атак на енергосистеми країни. У дослідженнях із зовнішньополітичної проблематики увага зосереджувалася на процесі євроінтеграції України, проблемі її відносин із стратегічними зовнішньополітичними партнерами. Центр продовжував дослідження таких традиційних тем, як конституційно-правові проблеми, політична (громадянська) освіта, національна ідентичність, міжконфесійні відносини. Побачив світ черговий україномовний випуск Щорічника СІПРІ.

Соціологічна служба Центру проводила широкий спектр досліджень — від загальнонаціональних та експертних опитувань до фокус-груп та глибинних інтерв'ю. Завдяки цьому експерти

Центру завжди були в курсі тенденцій і динаміки громадської думки, а дослідницькі проекти отримали достовірне соціологічне підґрунтя.

Незважаючи на проблеми, зумовлені війною, Центр забезпечив стабільну роботу та виконав усі взяті на себе зобов'язання перед донорами і партнерами – як в Україні, так і за кордоном. Ми підтримували і підтримуємо постійні зв'язки з нашими колегами, які зараз захищають Україну у складі Сил оборони. Рівень активності в підготовці аналітичних матеріалів, проведенні власних заходів та участі експертів у заходах інших структур, взаємодії з медіа, поширенні інформації про Центр та досліджень у соціальних ЗМІ – українською та англійською мовами – був дуже високим. Про це свідчить статистика, наведена у цьому звіті. Центр доповнив спектр своєї діяльності створенням Інтернатури та Клубу Друзів, а експерти збагатилися знаннями, зокрема, з використання штучного інтелекту, завдяки тренінгам.

Ми вдячні за підтримку донорам – програмі «Долучайся», що фінансується USAID і здійснюється РАСТ в Україні, програмі MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні, німецьким політичним фондом Конрада Аденауера, Ганнса Зайделя і Фрідріха Науманна, а також усім, хто підтримував статутну діяльність Центру Разумкова. Ми дякуємо за плідну співпрацю нашим партнерам – вітчизняним і зарубіжним.

Центр входить у 2024 р. з розумінням серйозності викликів, що стоять перед країною, а також і перед нашою організацією. І ми готові відповідати на них своєю діяльністю.

Юрій ЯКИМЕНКО,
Президент Центру Разумкова

ПРО ЦЕНТР РАЗУМКОВА

Центр Разумкова (Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова) – недержавна аналітична інституція, заснована в 1994 р. Олександром Разумковим. Під дахом Центру були зібрані кращі аналітики країни з різних сфер: безпеки, оборони, економіки, права та міжнародних відносин. Олександр Разумков помер 29 жовтня 1999 р.

Він заклав міцний фундамент для ствердження та розвитку кращого аналітичного центру країни. 24 жовтня 2000 р. рішенням зборів засновників Центру присвоєно ім'я Олександра Разумкова. Центр Разумкова є однією з небагатьох українських багато-профільних аналітичних інституцій. Його дослідження охоплюють головні напрями державної політики та розвитку. Аналітична робота Центру містить практичні пропозиції та рекомендації для органів державної влади та місцевого самоврядування. Багато років Центр Разумкова входить до числа кращих аналітичних інституцій світу.

За рейтингом Програми аналітичних центрів та громадянського суспільства (TTCSP) Інституту Лаудера Університету Пенсильванії, у щорічному рейтингу «Global Go to Think Tank Index Report» Центр Разумкова двічі поспіль визнавався найкращим аналітичним центром Центральної та Східної Європи (2019 і 2020 рр.) та досяг 40-ї позиції серед найкращих аналітичних центрів світу. Центр Разумкова у своїй діяльності керується принципами реалізму та прагматизму, політичної незаангажованості, активного впливу на державну політику, високої якості та оперативності підготовки матеріалів, відповідальності за їх якість і добросовісність.

Експерти Центру поєднують ґрунтовні теоретичні знання та практичний досвід, набутий під час роботи в органах влади, дипломатичних установах, державних компаніях, масмедіа, а також на військовій службі, у науковій та викладацькій діяльності. Ми вбачаємо свою місію у сприянні становленню України як демократичної, правової, соціальної європейської держави, розвитку

громадянського суспільства, покращенні якості життя громадян, підвищенні міжнародного авторитету Української держави та реалізації її національних інтересів.

Ми проводимо дослідження у таких головних сферах: внутрішня та правова політика, державне управління, зовнішня політика та міжнародні відносини, національна безпека, обороноздатність та військове будівництво, соціально-економічний розвиток, міжнародна та регіональна безпека. Центр Разумкова має власну соціологічну службу, дослідження якої мають високий ступінь довіри вітчизняних і зарубіжних замовників. Регулярно проводяться загальнонаціональні та експертні опитування.

Стратегічні цілі Центру Разумкова

- ✓ Забезпечення високої якості аналітики та експертизи Центру, його здатності здійснювати дослідження найбільш актуальних питань суспільного розвитку країни, глобальних, європейських та регіональних проблем відповідно до світових стандартів, розробляти політичні рекомендації для їх розв'язання.
- ✓ Посилення впливу на формування політичного порядку денного в країні, на зміст і засоби реалізації державної політики у різних сферах, у т. ч. через вироблення нових форматів представлення результатів досліджень, напрацювання нових каналів комунікацій, посилення присутності в «традиційних» та «нових» медіа.
- ✓ Зміцнення авторитету у світовій аналітичній спільноті, встановлення стабільних партнерських відносин з провідними аналітичними центрами Європи, США, інших регіонів, постійна участь у міжнародних дослідницьких мережах та проектах.

Від початку широкомасштабної російської агресії Центр зосередив увагу на **трьох головних напрямках роботи:**

- ✓ експертному інформуванні громадян України та міжнародної спільноти про перебіг війни з росією та її наслідки, протидії фейкам та дезінформації з боку країни-агресора;
- ✓ адвокації потреб України на міжнародних «майданчиках», участі в обговореннях на експертному рівні питань міжнародної допомоги Україні;
- ✓ підготовці рекомендацій для органів влади, міжнародних організацій, країн-партнерів з питань посилення спроможності України у протидії агресії, подолання її наслідків та повоєнного відновлення, досягнення стабільної безпеки у майбутньому.

ЗАГАЛЬНОЦЕНТРІВСЬКІ ПРОЄКТИ

Проєкт «Російсько-український конфлікт: від повномасштабної війни до стійкого миру», за підтримки Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні

Kingdom of the Netherlands

MATRA Programme

Мета проєкту: незалежний, комплексний моніторинг та аналіз офіційної політики в різних сферах, експертиза та розробка політичних рекомендацій, які сприятимуть реалізації урядової політики, спрямованої на протидію російській агресії, зміцнення соціальної та економічної стабільності в Україні під час війни, забезпечення соціальних послуг та гуманітарних потреб громадян, найбільш сприятливе політико-дипломатичне вирішення конфлікту, а також постконфліктну відбудову та розвиток.

У рамках проєкту започатковано випуск нового видання — щомісячного аналітичного огляду **«Україна: від війни до миру та відновлення»**.

Видання на щомісячній основі публікує результати моніторингу, аналізу та експертних оцінок найважливіших дій і рішень владних інститутів України, міжнародних партнерів України, ключових міжнародних організацій, з питань, що стосуються опору України російській агресії, досягнення миру та сприяння відновленню нашої країни як зараз, так і у повоєнній перспективі.

У виданні досліджуються різні сфери, такі як безпека і оборона, зовнішня політика, економіка та енергетика, соціальні та гуманітарні проблеми, питання конституційно-правового характеру, а також публікуються найбільш цікаві результати опитувань громадської думки, експертних опитувань, що проводяться Центром Разумкова.

Публікації, підготовлені в рамках проєкту «Російсько-український конфлікт: від повномасштабної війни до стійкого миру».

ЩОМІСЯЧНІ АНАЛІТИЧНІ ОГЛЯДИ

Січень 2023 р.

Інтенсивні бойові дії протягом січня 2023 р. на окремих ділянках фронту не змінили загальної ситуації, що склалася на кінець 2022 р. Незмінними залишалися також головні обмежувальні фактори спроможності сторін до здійснення наступальних операцій, а саме брак (або ж свідоме обмеження витрат) необхідних для наступу людських і матеріальних ресурсів та погодні умови.

Читати:

https://razumkov.org.ua/images/2023/02/06/2022_MATRA_January.pdf

Лютий 2023 р.

Наближення річниці російського вторгнення, всупереч очікуванням, не спричинило вагомого впливу на поточну ситуацію чи на перспективи перебігу війни. Спроби противника захопити Бахмут і Вугледар ціною надзвичайно високих втрат у живій силі та техніці не мали успіху, хоча й дозволили йому частково перехопити ініціативу та змусити українську сторону залучати додаткові резерви для утримання позицій. У битві за Бахмут обидві сторони, схоже, переслідували однакову ціль, а саме – скосування та максимальне виснаження сил противника, в т. ч. з-поміж підготовлених до очікуваного наступу резервів.

Читати:

<https://razumkov.org.ua/images/2023/03/06/2023-MATRA-February.pdf>

Березень 2023 р.

Очікування українського контрнаступу стало домінуючим фактором впливу на події на полі бою, так і в політичному та інформаційному просторі. Відсутність оперативно значущих для російських сил територіальних здобутків протягом березня може слугувати підтвердженням припущень про значне виснаження російського наступального потенціалу. Водночас слід звернути увагу, що йдеться радше про оцінку російських військових спроможностей станом на кінець березня 2023 р., а не про загальні спроможності росії до ведення війни у найближчій перспективі.

Читати:

<https://razumkov.org.ua/images/2023/04/06/2023-MATRA-MARCH.pdf>

Квітень 2023 р.

2023 р., попри відносну стабілізацію лінії фронту та загальної інтенсивності бойових дій, видався надзвичайно насиченим різноманітними подіями та заявами у контексті очікуваного українського контрнаступу.

Практична та інформаційна підготовка до весняно-літньої кампанії, очевидно, стала домінуючим фактором впливу на стратегію обох сторін конфлікту з огляду на вкрай високі очікування потенційного переломного моменту в ході війни.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/05/08/2023-MATRA-April.pdf>

Травень 2023 р.

Протягом травня 2023 р. російська сторона поступово втрачала ініціативу в конфлікті та змушена була реагувати на дії України, не маючи можливості реалізувати власні оперативно-стратегічні цілі. В травні сягнув кульмінації один із найбільш тривалих епізодів цієї війни – битва за Бахмут. Як і передбачалося, вихід росіян на західні околиці міста не спричинив жодних стратегічних чи оперативних наслідків для загальної ситуації на лінії фронту, яка залишалася відносно стабільною при високій інтенсивності бойових дій протягом місяця.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/06/08/2023-MATRA-MAY.pdf>

Червень 2023 р.

Після кількох попередніх місяців відносної стабілізації, у перші дні червня 2023 р. відбулася суттєва ескалація бойових дій практично на всій лінії зіткнення.

Українські Сили оборони розпочали активну фазу наступальної операції та впродовж місяця досягли тактичних успіхів на Мелітопольському, Бердянському та Бахмутському напрямках. Станом на кінець червня, українська сторона володіла стратегічною ініціативою, а російські війська були змушені переважно тримати оборону, хоча й намагалися контратакувати з метою зриву планів українського наступу.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/07/05/2023-MATRA-JUNE.pdf>

Липень 2023 р.

За результатами двох місяців масштабної ескалації бойових дій відбулися тактичні зміни умовної «лінії» фронту, які наразі не принесли оперативних успіхів жодній із сторін. Сили оборони України вели активні наступальні дії переважно на Бердянському та Мелітопольському напрямках та навколо м. Бахмут. Противник, паралельно з активними оборонними діями, намагався перехопити ініціативу та здійснити власний наступ на Лиманському та Куп'янському напрямках, а також в районі н. п. Авдіївка та Мар'їнка.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/08/07/2023-MATRA-PR.pdf>

Серпень 2023 р.

Станом на кінець серпня 2023 р., тривали інтенсивні бої практично вздовж всієї лінії фронту протяжністю близько 1000 км. Тактичні просування українських сил – відносно невеликі на фоні масштабу зони бойових дій – створили передумови для розвитку оперативного успіху триваючого наступу на Бердянському та Мелітопольському напрямках, а, можливо, й на сході – в секторі м. Бахмут. Противник внаслідок контрнаступальних операцій на Лиманському та Куп'янському напрямку, а також в районі н.п. Авдіївка та Мар'їнка, отримав незначні територіальні здобутки, але не досягнув бажаного результату – заволодіння стратегічною ініціативою та зриву українського плану наступу на півдні.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/09/22/2023-PAKT-September-1.pdf>

Вересень 2023 р.

Протягом вересня спостерігалася тенденція розширення зони бойових дій та інтенсивності атак по тилових об'єктах. Україна нанесла серію ефективних ударів по військових об'єктах у глибокому тилу противника, а також по морських цілях. Так, знищення протягом одного місяця великого десантного корабля та підводного човна, кількох комплексів ППО, штабу чф рф, повернення контролю над т. зв. «Вишками Бойка» суттєво підірвали не лише військово-морські спроможності, але й безпеку тилової бази південного угруповання військ противника. Водночас росія застосувала у вересні рекордну кількість «Шахедів» (503 одиниці), в т. ч. по портах на р. Дунай в безпосередній близькості до кордону Румунії, що створює загрозу для території держави-члена НАТО.

Читати: https://razumkov.org.ua/images/2023/10/06/2023_PAKT_September.pdf

Жовтень 2023 р.

Протягом жовтня 2023 р. сезонний фактор радше стимулював, ніж стримував бойову активність сторін, але висока інтенсивність бойових дій завершилася незначними тактичними завоюваннями сторін, які суттєво не змінили загальну стратегічну ситуацію.

Зараз є вагомі підстави констатувати ознаки початку чергової позиційної фази війни.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/11/07/2023-PAKT-3-October-1.pdf>

Листопад 2023 р.

На кінець листопада 2023 р. російсько-український конфлікт війни перейшов до чергової фази, яку численні оглядачі характеризують як «стратегічний глухий кут», «паритет бойових спроможностей», «позиційне протистояння» тощо. Наразі жодна із сторін конфлікту – попри тактичні успіхи на окремих ділянках фронту – не володіє стратегічною ініціативою на всьому театрі бойових дій.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/12/11/2023-PAKT-4-November-1.pdf>

Грудень 2023 р.

Протягом грудня 2023 р. ситуація у зоні бойових дій не зазнала суттєвих змін, як порівняти з попереднім місяцем. Попри перехід українських сил до активної оборони практично вздовж всієї лінії фронту, активізацію російських штурмових дій та локальні успіхи окупантів на багатьох ділянках, наразі відсутні підстави стверджувати про перехоплення стратегічної ініціативи російською стороною та, відповідно, загрози масштабної наступальної операції у короткостроковій перспективі.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2024/01/18/2023-PAKT-4-Desember.pdf>

АНАЛІТИЧНІ ДОПОВІДІ, ЗАПИСКИ, СТАТТІ

ВІЙСЬКОВІ ПРОГРАМИ

Російсько-українська війна: перебіг та перспективи розвитку подій

Аналітична доповідь охоплює період з вересня по грудень 2022 р. і містить узагальнені оцінки ситуації та висновки за цей період. Успішні контрнаступальні дії українських сил оборони впродовж останнього кварталу 2022 р. не лише суттєво змінили ситуацію на полі бою, але й вплинули на сприйняття війни та оцінки спроможностей сторін конфлікту. Перемоги на фронті, демонстрація незламного духу українського суспільства, активна державна та народна дипломатія України в західних країнах значно позначилися на ставленні західного політикуму до перебігу подій в Україні та

на характері військово-технічної і гуманітарної допомоги західних партнерів, яка за умов жахливих руйнувань економіки України є одним із головних чинників її стійкості.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/02/08/2023-MATRA-I-KVARTAL-2.pdf>

Війна на виснаження: порівняння потенціалів

Російсько-український конфлікт наблизився до чергової критичної фази, яка може спричинити перелом у ході війни, або щонайменше – більш чітко визначити подальшу траєкторію розвитку подій.

Зайве повторювати наскільки доленосними та глобальними є питання, що вирішуються сьогодні українськими захисниками. Саме від воєнного успіху України залежить не лише доля нашої держави, але й перспективи безпеки та стабільності у всьому світі.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/08/03/2023-MATRA-I-KVARTAL.pdf>

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ

З чим світ входить у 2023р. економічні перспективи відновлення України

Україна за останні три роки переживає другу глибоку соціально-економічну кризу. Головні «джерела» цих криз різні – криза 2020 р. спровокована глобальною коронавірусною пандемією, а 2022 р. став трагічним для країни внаслідок російської агресії. Хоча глобальна природа двох криз – коронавірусної і зумовленої війною в Україні – різна, однак їхні [криз] візуальні симптоми мають спільні риси. Водночас і схожі позитиви – послаблення адміністративного, податкового, регуляторного тиску, державна підтримка (хоча й обмежена) домогосподарств і підприємництва. Важко

одразу відповісти, про симптоми якої з криз йдеться. Зрозуміло, що це стосується не лише України. Однак, можливо, (вже майже забуті) заходи з протидії посткоронавірусній кризі зможуть сприяти пошуку шляхів відновлення повоєнного періоду.

Читати: https://razumkov.org.ua/images/pdf/2023_MATRA_I_KVARTAL.pdf

Готовність до монетарної експансії

Сьогодні, попри війну, завдяки підтримці партнерських країн, макроекономічні баланси та гривня виглядають достатньо врівноваженими, і як грошова, так і банківська системи продовжують виконувати покладені на них функції. Для висхідних економік, які потребують економічного прискорення, чи не найбільш важливим є простий доступ економічних агентів до грошових ресурсів, що може забезпечити лише банківська система через розширену пропозицію грошей (монетарну експансію).

Читати:

<https://razumkov.org.ua/images/2023/02/28/2023-ANALIT-ZAPIS-Yurchyshyn.pdf>

В утвердженні економічної свободи в Україні

У лютому 2022 р. Україна перегорнула чергову сторінку історії людства і з другорядних ролей світової політики та економіки країна перетворилась на одного з провідних її суб'єктів.

Насамперед це сталося внаслідок героїчного опору українського народу російській повномасштабній агресії. Водночас боротьба України проти російської агресії по-новому віддзеркалила особливості та суперечності сучасного глобалізованого світу, стимулювала пошук оновленого прийняттого світового порядку. Це не був «кінець історії» чи «кінець цивілізації», однак це був початок нового цивілізаційного устрою, який значною мірою формується під впливом двох світових полюсів — ліберально-демократичного та авторитарного.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/04/07/2023-MATRA-I-KVARTAL.pdf>

Міграційні прояви та впливи — уроки для України

Соціально-економічне відновлення України після завершення війни має стати безумовним пріоритетом державної політики й передбачати реалізацію цілої низки комплексних завдань. Водночас дуже вагомим фактором має стати взаємодія з глобальними акторами, зокрема, стосовно досягнення соціальних цілей, визначених чинною Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, і завдань, пов'язаних з набуттям Україною у червні 2022 р. статусу країни-кандидата на вступ до ЄС. Це потребує значних ресурсів, фізичного та людського капіталу, надійної системи їх примноження. Однак сьогодні в умовах війни та «природної» їх втрати такі завдання є вкрай складними для втілення.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/05/09/2023-MATRA-I-KVARTAL-5.pdf>

Стан економіки та перспективи її відновлення у 2023 р.

Україна переживає глибоку соціально-економічну кризу, спровоковану російською агресією. Водночас боротьба України за незалежність і свободу прискорила усвідомлення країною власного цивілізаційного вибору, а з тим – стала додатковим стимулом для демократизації суспільства та економічних перетворень.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/05/18/2023-MATRA-I-KVARTAL-8.pdf>

Оцінка ролі демографічного фактору для економічного зростання та повоєнного відновлення

Розвиток економіки будь-якої країни, розстановка економічних та політичних сил у регіональному та світовому масштабі багато в чому залежать від демографічних та міграційних процесів. Саме демографічний стан наразі визнається одним із головних показників розвитку держави, який безпосередньо впливає на соціально-економічне становище та національну безпеку.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/05/22/2023-MATRA-I-KVARTAL-7.pdf>

Реалістичність зменшення зовнішньоекономічних дисбалансів

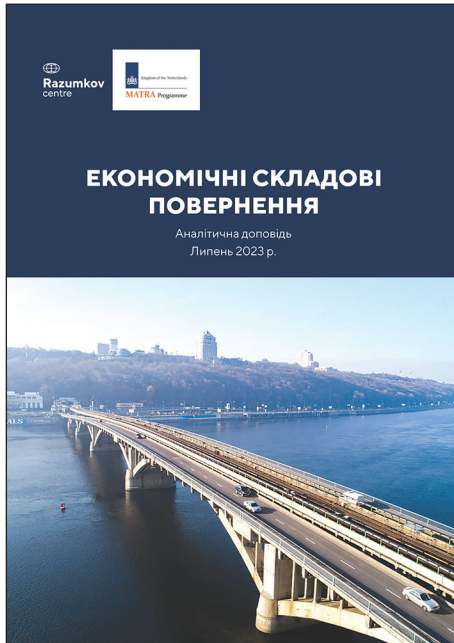
26 квітня 2023 р. Єврокомісія (відповідно до звернення її Президента) представила законодавчі пропозиції, спрямовані на всеосяжну реформу правил економічного управління ЄС. Головною метою цих пропозицій є зміцнення фінансової стійкості держави та сприяння сталому й інклюзивному зростанню в усіх державах-членах. Насамперед йдеться про необхідність (внутрішнього і зовнішнього) фінансового збалансування, фіскального впорядкування, зниження державного боргу країн ЄС, а також готовності до викликів, зумовлених необхідністю переходу до зеленої, цифрової, стійкої та конкурентоспроможної економіки.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/06/2023-MATRA-I-KVARTAL-9.pdf>

Економічні складові повернення

Як неодноразово підкреслювалось, людський капітал є найважливішим фактором соціально-економічного розвитку країни, підвищення конкурентоспроможності національної економіки, забезпечення гідного добробуту домогосподарств. Необхідною умовою розвитку країни, звичайно, є формування міцного економічного потенціалу та його втілення у підтримання реального зростання, що, крім іншого, має базуватись на мінімізації безробіття і спрямуванні суспільства до повної зайнятості.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/07/24/2023-MATRA-I-KVARTAL.pdf>

Саміт БРІКС – час для консолідації чи конфронтації?

Наприкінці серпня має відбутись черговий саміт БРІКС (BRICS), однак, найвірогідніше, саме час, що залишився до його початку, буде максимально насичений політичною та дипломатичною активністю його головних учасників. Особливістю цього саміту стане не лише утвердження чергових декларацій стосовно нового світового порядку (який би відображав зростання ролі країн Глобального Півдня), але й, по-перше, можливого офіційного оголошення про розширення альянсу, посилення його лідерства у Індо-Тихоокеанському регіоні (ІТР) і загалом серед країн Глобального Півдня (а з тим

і у глобальному масштабі). По-друге – зміцнення позицій Китаю у глобальній фінансовій системі, у т. ч. через прискорення процесів дедоларизації. Саме поєднання двох вказаних напрямків глобальних трансформацій може означати вагомий внесок у формування нового світового порядку (очолюваного Китаєм).

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/07/12/2023-MATRA-I-KVARTAL-11.pdf>

ЕНЕРГЕТИЧНІ ПРОГРАМИ

Огляд глобального енергетичного ринку за 2022 р.

2022 р. для глобального ринку вугілля пройшов під знаком суттєвого зростання обсягів торгівлі. Незважаючи на те, що у першому кварталі світові відвантаження знизилися на 4,8%, до 257,4 млн т, вже у другому кварталі реалізація вугілля зросла на 8,5% і дійшла до рівня 313,8 млн т. Ріст продажів продовжився у другому півріччі, наприклад, у третьому та четвертому кварталі було відвантажено приблизно по 317 млн т, що на 13% більше за показники аналогічного періоду 2021 р.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/06/23/2023-MATRA-I-KVARTAL-10.pdf>

ПРОГРАМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Зовнішня політика України в умовах війни: особливості та пріоритети

Широкомасштабна війна, розв’язана Росією проти України, що спровокувала небезпечну конфронтацію між світовими центрами впливу, змінила зміст і специфіку діяльності держави та суспільства України в цілому та її зовнішньої політики зокрема. Під час війни (особливо в період широкомасштабної інтервенції) спостерігалася трансформація характеру, засобів і пріоритетів української дипломатії. Це унікальний досвід діяльності на світовій арені, який заслуговує на увагу. Окремі особливості та риси зовнішньої політики Києва в умовах війни окреслюються в цьому матеріалі.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/05/15/2023-MATRA-I-KVARTAL-6.pdf>

Проект «Інституційна підтримка» за підтримки Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні

Метою проекту «Інституційна підтримка» є підвищення організаційної стійкості, експертних і комунікаційних можливостей Центру Разумкова для забезпечення ефективного інформування громадян України та міжнародної спільноти про перебіг та наслідки російсько-української війни, перспективи мирного врегулювання та повоєнну відбудову.

*Програма сприяння
громадській активності*
Долучайся!

У рамках проекту «Інституційна підтримка» Центр зосереджувався на таких основних напрямках діяльності: забезпечення ефективної та стабільної діяльності Центру; підвищення рівня поінформованості населення України та міжнародної спільноти про перебіг війни, ситуацію в Україні у різних сферах, підвищення рівня громадянської освіти жителів України, протидія фейкам та дезінформації з боку країни-агресора.

Публікації, підготовлені в рамках проекту «Інституційна підтримка» за сприяння Програми сприяння громадській активності «Долучайся!».

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ

Що саміт БРІКС принесе Україні?

Особливістю двох останніх десятиліть стало прискорене взаємне проникнення економік, капіталів, знань та культур, що, вважалося, стане одним з вагомих чинників формування і розширення багатополярного світу. США, ЄС, G20, Китай, росія, Індія – кожна з країн та союзів (більшою чи меншою мірою) проявляли амбіції зайняти лідируючі позиції у світовій політиці та економіці.

Однак посткоронавірусні дисбаланси та війна в Україні спровокували посилення депресивних тенденцій у багатьох країнах світу. Замість поширення співпраці та довіри почали

формуватися конкуруючі альянси, дедалі більше в економічному плані зорієнтовані на т. зв. френдшорінг (зміцнення контактів – політичних чи економічних за змістом – з партнерськими країнами і послабленням економічної залежності від недружніх країн).

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/07/27/2023-PAKT-2.pdf>

Посилення гарантій прав працівників на виплату заробітної плати у випадку неплатоспроможності роботодавця: Україна та європейський досвід

Одним з руйнівних наслідків широкомасштабної російської агресії для економіки України стало значне погіршення умов для ведення бізнесу. Проведені дослідження засвідчують, що від початку 2022 р. кожне п'яте підприємство в Україні закрилося, очікування бізнесу від результатів діяльності у 2023 р. також погіршуються. На це впливає непрогнозованість розвитку ситуації та дій влади, посилення тиску силовиків і контролюючих органів, фактична відсутність доступу до фінансового ресурсу для поповнення обігових коштів і реалізації проєктів розвитку.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/09/05/2023-PAKT-3.pdf>

Суперечності очікування змін

Традиційно, в умовах відсутності або крайньої обмеженості економічної інформації особливу вагу набувають дослідження громадської та експертної думки. Результати таких опитувань не можуть претендувати на об'єктивне представлення соціально-економічної динаміки. Так само вони не можуть претендувати на «візуалізацію» політичного середовища, яке має безпосередній вплив на зростання та розвиток. Однак вони (результати) все ж можуть слугувати «підказкою» стосовно позитивних змін і «вузьких місць», які створюють, відповідно, стимули та бар'єри на шляху розвитку країни та її найближчих перспектив.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/09/21/2023-PAKT-4.pdf>

Заощадження і ризику загострення боргових криз

Тривогами і дискусіями стосовно боргових проблем США, які (проблеми) нібито можуть спровокувати глобальну фінансову кризу, сьогодні нікого не здивуєш. Майже щороку ледь не оголошується дефолт за державними зобов'язаннями США, і щоразу, незадовго до «кінцевого» терміну ухвалення рішення про нові боргові залучення, такі рішення ухвалюються. Так, на початку червня 2023 р. (після 4 місяців дебатів) Палата представників і Сенат Конгресу США ухвалили «компромісний» законопроект про чергове підвищення ліміту держборгу, що «дасть змогу економіці країни уникнути дефолту».

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/10/10/2023-PAKT-5.pdf>

Початкова реакція ринків на агресії росії та ХАМАСу

Боротьба України проти російської агресії, яка мала, має і матиме суттєвий вплив на геополітичну та геоекономічну карту світу, вже виокремлює суперечливі ризики та виклики сучасного світу протистояння демократичних та авторитарних суспільств, продемонструвала високу взаємозалежність подій і процесів у навіть найвіддаленіших країнах.

Війна, яку розпочала росія, з її самого початку виявила суттєвий вплив на світове економічне середовище, спровокувала енергетичну (насамперед у Європі) і продовольчу (найбільше торкнулася висхідних країн Азії та

Африки) кризи, спричинила інфляційний шок, для протидії якому центральні банки посилюють жорсткість монетарної політики.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/11/01/2023-PAKT-6-FIN.pdf>

Вектори результативної підтримки України

Останнє п'ятиріччя світового розвитку дедалі більше проявляється безпрецедентними глобальними ризиками, викликами і навіть катастрофічними процесами, серед яких коронавірусна криза, широкомасштабна російська агресія проти України, війна на Близькому Сході.

Для України найвагоміші загрози та виклики пов'язані з боротьбою країни за незалежність і свободу проти російського імперіалізму. Ваговою складовою такої боротьби є партнерська допомога провідних демократичних країн світу. Україна конче зацікавлена у прискореному відновленні стійкого

розвитку провідних країн-партнерів, оскільки від цього безпосередньо залежить масштабність продовження їх безпекової, економічної, гуманітарної допомоги.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/11/21/2023-PAKT-7.pdf>

Залучення добродесних інвестицій

Останніми роками глобальне міжнародне середовище набуває дедалі більше ризикових рис. Коронавірусна криза, російська агресія, напад хамасу, міграційні хвилі, цінові шоки на енергетичних і аграрних ринках, торговельні, фіскальні та боргові дисбаланси, суперечливість у намірах і діях головних світових акторів – утворюють складні ланцюги критичної політичної та економічної взаємозалежності між країнами, що дедалі більше перешкоджає виробленню спільних консолідуючих зусиль і дій, завдяки яким можна було б сподіватись на стійкий соціально-економічний розвиток країн світу.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/12/05/2023-PAKT-8.pdf>

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ПРОГРАМИ

Забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України

25 червня 2023 р. минув рік з часу надання Україні статусу кандидата на членство у Європейському Союзі. На думку європейських колег, Україна повністю виконала два з семи критеріїв та має значний «прогрес» у виконанні інших п'яти «рекомендацій» ЄК, оприлюднених при наданні Україні статусу кандидата на членство в ЄС.

Великі надії покладаються Україною на Вільнюський саміт НАТО 2023, який має відбутися 11-12 липня 2023 р. у столиці Литви. Адже вступ України в НАТО більшість громадян України вважають найкращим варіантом гаран-

тування національної безпеки після російської агресії.

Набуття Україною повноправного членства у Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору є стратегічним завданням нашої держави, досягнення якого неможливе без належного забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу, конституційно закріплено змінами до Основного Закону України 7 лютого 2019 р.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/07/12/2023-PAKT-JUNE.pdf>

ПУБЛІКАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ІНШИХ ПРОЄКТІВ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА

ВІЙСЬКОВІ ПРОГРАМИ

Цивільно-військове співробітництво у захисті населення під час війни в Україні

Видання містить аналіз дотичного до умов України іноземного досвіду з організації захисту населення та цивільно-військового співробітництва, стислу оцінку достатності наявних у Україні спроможностей у цій сфері, загальні пропозиції з удосконалення цих спроможностей, а також результати опитування представників місцевих органів державної влади та органів самоврядування з питань співробітництва держави та територіальних громад у захисті населення в умовах воєнних дій.

Публікація підготовлена в рамках проєкту, здійсненого за підтримки Представництва Фонду Ганнса Зайделя в Україні.

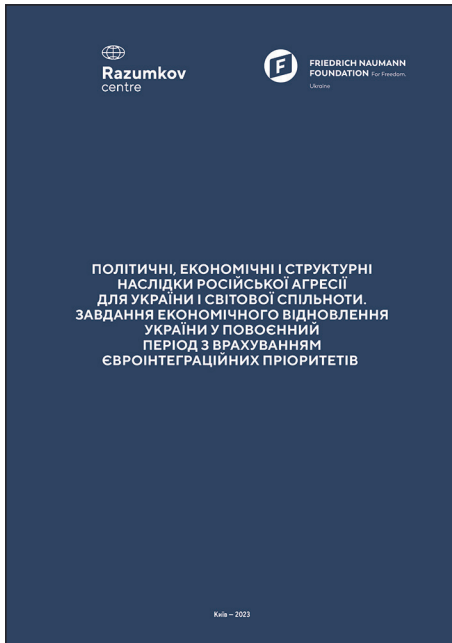
Читати:

<https://razumkov.org.ua/images/2024/02/2024-Sunhurovskiy-CIVIL-WAR-1-F.pdf>

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ

Політичні, економічні і структурні наслідки російської агресії для України і світової спільноти. Завдання економічного відновлення України у повоєнний період з врахуванням євроінтеграційних пріоритетів

Публікація присвячена дослідженню та аналізу глобальних і національних соціально-економічних трансформаційних процесів, насамперед зумовлених російською агресією і боротьбою України за свободу та незалежність.

Рекомендації та пропозиції, викладені у виданні, сприятимуть покращенню спроможності української влади та суспільства формувати державну політику, спрямовану на забезпечення стійкого економічного зростання в умовах подолання наслідків агресії, створення ефективних механізмів підтримки бізнес-середовищ, досяг-

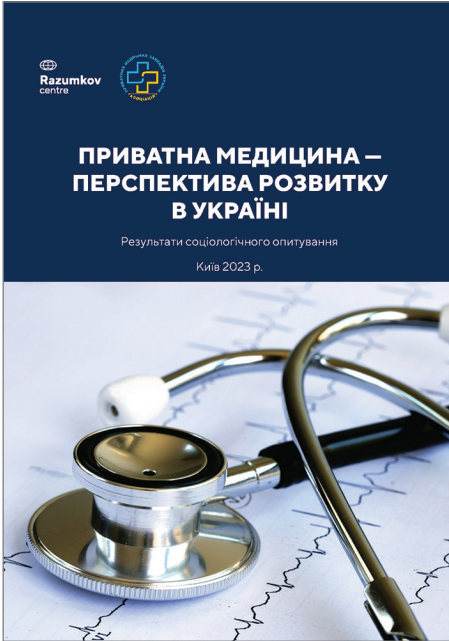
нення цивілізованого рівня соціальних стандартів.

Публікація підготовлена в рамках проекту, здійсненого за підтримки Представництва Фонду Фрідріха Науманна в Україні.

Читати: https://razumkov.org.ua/images/2023/04/21/2023_04_consequences_of_the_war_for_ukraine.pdf

Приватна медицина – перспектива розвитку в Україні

Існуючі знання про приватну систему охорони здоров'я в Україні вкрай малі та фрагментовані. По суті, вони обмежуються даними про кількість приватних медичних організацій, їх потужні характеристики (ліжка та кількість відвідувань за зміну), чисельність зайнятих та окремими маркетинговими дослідженнями ринку платних медичних послуг. Питання економіки приватних медичних установ, їхнього соціального позиціонування та взаємодії з державним сектором охорони здоров'я практично не виступали предметом аналізу. Заповненню цих прогалів в емпіричних знаннях присвячено дослідження, проведене Центром Разумкова.

Публікація здійснена за підтримки Асоціації приватних медичних закладів України.

Читати:

<https://razumkov.org.ua/statti/privatna-medytsyna-perspektyva-rozvytku-v-ukraini>

Вплив міграційних процесів на перебіг повоєнного відновлення України, міграційну політику ЄС та країн Східного партнерства

У виданні міститься інформаційно-аналітична доповідь, що складається з чотирьох розділів. Перший розділ присвячено загальному огляду міграції та мобільності у форматі Східного партнерства. Висвітлено основні напрями міграційної політики ЄС, завдання України та ЄС в сфері міграційної політики.

Другий розділ містить загальний аналіз міграційних процесів в країнах Східного партнерства, особливості міграційних процесів в Україні. Розглядаються зміни міграційної парадигми ЄС внаслідок широкомасштабної російської агресії проти України.

Третій розділ присвячений аналізу впливу міграції на економічний розвиток країн, що приймають та постачають мігрантів.

У четвертому розділі проаналізовано мотиви та чинники повернення/неповернення українських емігрантів, в першу чергу досліджуються економічні мотиваційні чинники. Пропонуються підходи та шляхи впливу на міграційну поведінку.

Публікація підготовлена в рамках проекту, здійсненого за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні.

Читати: <https://razumkov.org.ua/images/2023/10/25/2023-Pyshchulina-MIGRACIA.pdf>

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ПРОГРАМИ

Сучасний стан, пріоритети та перспективи розвитку системи громадянської освіти в Україні

Видання містить аналітичну доповідь Центру Разумкова, присвячену аналізу сучасного стану нормативно-правового та інституційного забезпечення процесу створення системи громадянської освіти в Україні, врахування викликів, зумовлених широкомасштабною російською агресією, останніх змін в законодавстві та їх наслідків.

Також у виданні містяться позиції провідних фахівців у галузі громадянської освіти щодо проблем і завдань сучасного етапу розвитку її системи, результати експертного та загальнонаці-

онального соціологічного опитувань, чинні нормативно-правові акти, що регулюють питання громадянської освіти, та проекти, що перебувають на розгляді чи в процесі обговорення.

Публікація підготовлена в рамках проекту, здійсненого за підтримки Представництва Ганнса Зайделя в Україні.

Читати:

<https://razumkov.org.ua/images/2023/12/18/2023-POLIT-OSVITA.pdf>

Українське суспільство, держава і Церква під час війни. Церковно-релігійна ситуація в Україні-2023

Центр Разумкова здійснює постійний соціологічний моніторинг стану і тенденцій розвитку релігійності українського суспільства, рівня суспільної довіри до Церкви як соціального інституту, громадської думки стосовно державно-конфесійних, між-конфесійних і міжцерковних відносин.

Останнє за часом загальнонаціональне дослідження проводилося соціологічною службою Центру Разумкова у листопаді 2023 р. В дослідженні значна увага була приділена оцінці громадянами того, як Церква реагує на проблеми та виклики

сучасності (зокрема, її діяльності в умовах російської агресії проти України), уявленням громадян про роль і значення соціального служіння релігійних організацій, мотивації релігійних практик.

Публікація підготовлена в рамках проєкту, здійсненого за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні.

Читати:

<https://razumkov.org.ua/images/2023/12/19/2023-Religiya-F.pdf>

ПРОГРАМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Щорічник СІПРІ 2022:

Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека

ЩОРІЧНИК СІПРІ 2022

Озброєння,
роззброєння та
міжнародна
безпека

Щорічник СІПРІ: «Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека» готується **Стокгольмським міжнародним інститутом дослідження миру (SIPRI)**. Він видається з 1969 р. з метою ознайомлення фахівців і громадськості з подіями, явищами і тенденціями у сфері міжнародної безпеки, насамперед – у її військово-політичних і військово-економічних аспектах.

«Щорічник СІПРІ» (українською мовою) з 2000 р. розповсюджується Центром Разумкова серед урядових і парламентських структур, центральних органів влади, провідних вузів, публічних бібліотек

обсягом близько 1000 примірників щорічно. Українське видання здійснюється за фінансової підтримки уряду Швейцарії.

ЩОРІЧНИК СІПРІ 2023 є поєднанням першоджерела даних про світові військові витрати, міжнародні поставки та виробництво озброєнь, ядерні сили, збройні конфлікти та багатосторонні миротворчі операції, а також найвищої якості аналізу важливих аспектів контролю над озброєннями, миру та міжнародної безпеки. У цьому буклеті викладений стислий зміст Щорічника СІПРІ 2023 та наведені зразки даних та аналізу, що містяться у Щорічнику.

Читати:

https://razumkov.org.ua/images/sipri/SIPRI_2022_ukr.pdf

Національна безпека і оборона. Російсько-український конфлікт: від повномасштабної війни до вирішення конфлікту і повоєнного відновлення

Журнал є підсумковим виданням проекту Центру Разумкова «Російсько-український конфлікт: від повномасштабної війни до вирішення конфлікту і повоєнного відновлення».

Представлена у цьому випуску журналу аналітична доповідь Центру Разумкова «Україна – рік у війні» містить комплексний аналіз ситуації в країні у різних сферах, тенденції її розвитку, а також рекомендації органами влади та міжнародним партнерам України, підготовлені за результатами низки досліджень.

Публікація здійснена в рамках програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

Читати:

https://razumkov.org.ua/images/2023/09/13/NSD191-192_2023_ukr_MATRA.pdf

Національна безпека і оборона. Стратегічні партнери України

Війна в Україні створила нові виклики та загрози, спровокувала небезпечну поляризацію світової спільноти, ескалацію конфліктності та непередбачуваності на глобальному та регіональному рівнях.

В умовах широкомасштабної російської агресії тривають складні процеси становлення воєнної дипломатії Києва, вдосконалення і трансформації її цілей, завдань і пріоритетів на ключових зовнішніх напрямках, у т. ч. принципів і мотивів стратегічного партнерства.

Журнал є підсумковим виданням проєкту «Стратегічні партнери України».

Публікація підготовлена в рамках проєкту, здійсненого за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні.

Читати:

https://razumkov.org.ua/images/2023/10/11/NSD193-194_2023_ukr_all.pdf

СОЦІОЛОГІЧНА СЛУЖБА

У 2023 р. соціологічною службою Центру Разумкова було проведено 14 загальнонаціональних опитувань, 3 телефонних опитування, 1 тематичне опитування, 1 регіональне та 7 опитувань експертів. Проводилися фокус-групи для супроводу дослідницьких проектів.

Партнерами досліджень виступали:

- ✓ Програма сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Раєт в Україні;
- ✓ Програма MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні;
- ✓ Фонд «Демократичні ініціативи» ім. І. Кучеріва;
- ✓ ICAP Єднання у межах проекту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства»;
- ✓ Представництво Фонду Ганнса Зайделя;
- ✓ Представництво Конрада Аденауера в Україні;
- ✓ King's College London;
- ✓ Chemonics International Inc.;
- ✓ Представництво «Фонду Фрідріха Науманна за Свободу» в Україні та Білорусі.

Тематика досліджень висвітлювала широке коло питань розвитку Української держави, суспільства та міжнародних відносин, у т. ч.:

- ✓ оцінка громадянами ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політико-ідеологічні орієнтації громадян України в умовах російської агресії;
- ✓ віра в перемогу, образ бажаної перемоги над російським агресором;
- ✓ дослідження гендерної специфіки вимушеної міграції з України до ЄС в умовах військового конфлікту;

- ✓ еміграція з України: проблеми повернення та реінтеграції;
- ✓ сучасний стан, пріоритети та перспективи розвитку системи громадянської освіти в Україні;
- ✓ проблеми співробітництва держави та територіальних громад у захисті населення в умовах воєнних дій;
- ✓ електоральні орієнтації громадян України;
- ✓ оцінка громадянами матеріального становища та питань, пов'язаних з економічною ситуацією;
- ✓ ставлення до вступу до Європейського союзу та НАТО;
- ✓ ставлення до зарубіжних країн, їх об'єднань, міжнародних організацій, лідерів;
- ✓ особливості ідентичності громадян України в період російської агресії;
- ✓ роль і місце України в перспективних європейській та євроатлантичній системах безпеки
- ✓ проблеми української енергетики та шляхи їх вирішення в умовах війни, ставлення громадян до них;
- ✓ політичні цінності, політико-ідеологічні орієнтації громадян України;
- ✓ оцінка громадянами міжрелігійних, міжконфесійних та міжцерковних відносин, бачення змін у релігійній ситуації після закінчення війни;
- ✓ чим запам'ятався 2023-й: головні події року.

ЗАХОДИ, ОРГАНІЗОВАНІ ТА ПРОВЕДЕНІ ЦЕНТРОМ РАЗУМКОВА

Публічна дискусія «Політичні підсумки 2022 року: оцінка громадянами ситуації в країні та дій влади, довіра до соціальних інститутів»

25 січня 2023 р. Центр Разумкова провів публічну дискусію на тему: «**Політичні підсумки 2022 року: оцінка громадянами ситуації в країні та дій влади, довіра до соціальних інститутів**».

Під час заходу були оприлюднені результати соціологічного опитування, проведеного у грудні 2022 р. соціологічною службою Центру Разумкова спільно з Фондом «Демократичні ініціативи» ім. І. Кучеріва в усіх регіонах України за винятком тимчасово окупованих територій Донецької, Запорізької, Луганської, Херсонської обл., Криму та територій, на яких відбуваються бойові дії.

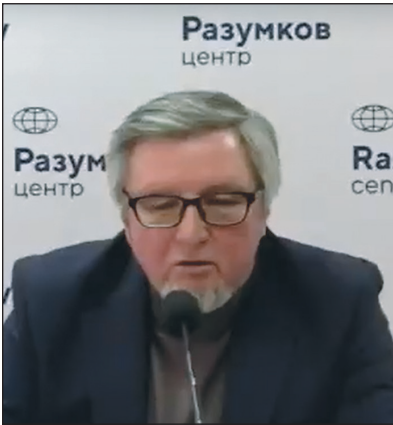

Докладно див.:

<https://razumkov.org.ua/novyny/publichna-dyskusii-politychni-pidsumky-2022-roku-otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-ta-dii-vlady-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv>

26 січня 2023 р. Центр Разумкова провів Фахову дискусію «**3 чим світ входить у 2023 р. Економічні перспективи відновлення України**», присвячену аналізу поточних геоекономічних тенденцій, найближчих перспектив соціально-економічних трансформаційних процесів в Україні, зумовлених російською агресією і боротьбою України за свободу та незалежність, а також напрямів і заходів збереження економічної стійкості та прискорення європейської інтеграції.

Під час заходу було презентоване аналітичне видання, **підготовлене в рамках проєкту Програми MATRA.** Головні висновки за результатами дослідження представив директор економічних і соціальних програм Центру Разумкова Василь Юрчишин. В обговоренні взяли участь визнані українські фахівці: В. Корнеєв, О. Савченко, А. Максютя, Ю. Прозоров, О. Макаренко, А. Дробязко, О. Кілієвич, Я. Жаліло.

Тези, підготовлених виступів окремих учасників: [А. Дробязка](#), [В. Корнеєва](#), [О. Крехівського](#), [О. Макаренка](#), [О. Саліхової](#), [О. Шарова](#), [В. Небрат](#).

Докладно див.:

<https://razumkov.org.ua/novyny/fakhova-dyskusiia-z-chym-svit-vkhodyt-u-2023r-ekonomichni-perspektyvy-vidnovlennia-ukrainy>

2 лютого 2023 р. Центр Разумкова провів в онлайн-режимі Круглий стіл на тему: **«Політико-ідеологічні орієнтації громадян України в умовах російської агресії».**

Захід проводився спільно з Представництвом Фонду Конрада Аденауера в Україні. У рамках заходу був презентований черговий випуск журналу Центру Разумкова **«Національна безпека і оборона»**, присвячений проблемам змін у політико-ідеологічних громадян України, що відбулися від початку широкомасштабної російської агресії проти України, та можливому впливу цих змін на перебіг політичних процесів після досягнення перемоги та відновлення політичної конкуренції.

У дискусії взяли участь представники органів влади, політики, науковці, українські та іноземні експерти, представники організацій громадянського суспільства.

Докладно див.:

<https://razumkov.org.ua/novyny/kruglyi-stil-politykoideologichni-orientatsii-gromadian-ukrainy-v-umovakh-rosiiskoi-agresii>

Круглий стіл «Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи»

7 лютого 2023 р. Центр Разумкова провів в онлайн-режимі Круглий стіл на тему: **«Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи»**. Захід проводився спільно з Представництвом Фонду Конрада Аденауера в Україні. У рамках заходу був презентований черговий випуск журналу Центру Разумкова «Національна безпека і оборона», присвячений проблемам євроінтеграції України. У дискусії взяли участь урядовці, науковці, українські та іноземні експерти та дипломати.

Обговорювалися наступні питання:

- ✓ Реалії, проблеми і виклики євроінтеграції України в умовах війни. Нова якість солідарності та партнерства Києва і Брюсселя.
- ✓ Статус кандидата і перспективи започаткування переговорів про вступ до ЄС: попередні підсумки і підстави для сподівань.
- ✓ Саміт Україна–ЄС: «прорив», продовження «турборежиму», ознаки уповільнення?

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/kruglyi-stil-ukraina-na-shliakhu-doyes-realii-i-perspektyvy>

15 лютого 2023 р. Центр Разумкова спільно з Представництвом Фонду Конрада Аденауера в Україні провів Фахову дискусію (в онлайн-режимі) «Війна і Церква. Церковно-релігійна ситуація в Україні-2022».

На Фаховій дискусії були презентовані інформаційні матеріали Центру Разумкова, які містять результати соціологічного моніторингу церковно-релігійної ситуації в Україні (2000–2022 рр.), у т. ч. останнього загальнонаціонального опитування, проведеного під час війни, а також фокус-групових дискусій, проведених у різних регіонах України.

У дискусії взяли участь представники органів влади, науковці, експерти у галузі релігієзнавства.

В ході дискусії обговорювалися наступні питання:

1. Вплив широкомасштабної російської агресії на стан і характер релігійності українського суспільства, на роль і місце релігії у задоволенні духовних потреб громадян.
2. Особливості відносин між Церквою, суспільством і державою в умовах війни, роль і місце соціального служіння Церкви.
3. Стан міжцерковних і міжконфесійних відносин та перспективи їх розвитку після перемоги над агресором і встановлення миру.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/anons-fakhova-dyskusiia-viina-i-tserkva-tserkovnoreligiina-sytuatsiia-v-ukraini2022>

6 березня 2023 р. в Центрі Разумкова в онлайн-режимі відбулося друге засідання українсько-польського наукового семінару **«Вплив війни на конституційну систему здійснення влади в Україні та інших країнах Центрально-Східної Європи»**. Захід було організовано та проведено Центром Разумкова спільно з Вищою школою права і адміністрації в Жешові (WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa).

Предметом наукового обговорення на Семінарі стали питання можливого оновлення чинної Конституції України після закінчення російсько-української війни, конституційних наслідків вступу України до Європейського Союзу, а також проблеми можливих змін до конституцій інших держав у контексті російської агресії проти України. Із вступними доповідями на початку наукової дискусії виступили співмодератори Семінару завідувач кафедурою конституційного та міжнародного права Вищої школи права і адміністрації в Жешові проф. Кшиштоф Екхардт та науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці, доктор права П. Стецюк.

В роботі Семінару взяли участь відомі українські та польські вчені конституціоналісти, політологи, міжнародники, незалежні експерти. За роботою Семінару мали можливість спостерігати в програмі Zoom українські та польські студенти юристи із Жешова, Львова та Києва.

Докладно див.:

<https://razumkov.org.ua/novyny/naukovyi-seminar-vplyv-viiny-na-konstytutsiinu-systemu-zdiisnennia-vlady-v-ukraini-ta-inshykh-krainakhtsentralnoskhidnoi-yevropy>

12 квітня 2023 р. Центр Разумкова провів експертну дискусію «Зовнішньополітичне становище України в умовах війни: стан, тенденції, перспективи». Дискусія здійснювалася у рамках проекту Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

У цьому заході, присвяченому зовнішній політиці України, взяли участь біля 40 учасників з різних регіонів України і деяких країн Європи.

Президент Центру Разумкова Ю. Якименко розповів про цілі та завдання, започаткованих центром експертних обговорень. А. Биченко, директор соціологічної служби Центру Разумкова, презентував **результати експертного опитування** (березень 2023 р.). В обговоренні виступили Міністр закордонних справ України (2007–2009 рр.) В. Огризко, директор департаменту ЄС і НАТО МЗС України М. Михайленко, президент Центру глобалістики «Стратегія XXI» М. Гончар, керівник Центру «Відкрита політика» І. Жданов, голова правління центру «Українська призма» Г. Максак, радник директора Національного інституту стратегічних досліджень А. Веселовський, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України В. Головка, керівник громадської організації «Школа політичної аналітики» М. Яковлев та інші експерти. Підбили підсумки експертного діалогу співдиректори програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков і А. Мельник.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/ekspertna-dyskusii-tsentru-razumkova-zovnishnopolitychne-stanovishche-ukrainy-v-umovakh-viiny-standentsii-perspektyvy-202304131551>

19 квітня 2023 р. Центр Разумкова провів експертну онлайн-дискусію **«Війна та національна безпека: стан, тенденції, перспективи»**.

Дискусія здійснювалася у рамках проекту Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні. Під час заходу були презентовані результати експертного опитування (березень 2023 р.), здійсненого Центром Разумкова в рамках цього проекту.

У дискусії взяли участь науковці, українські та іноземні експерти і дипломати. Обговорювалися питання оцінки імовірних сценаріїв завершення війни, перспективні варіанти гарантій безпеки України, стан і перспективи європейської та євроатлантичної інтеграції.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/viina-ta-natsionalna-bezpeka-standentsii-perspektyvy>

25 квітня 2023 р. Центр Разумкова провів фахову дискусію «Політичні, економічні і структурні наслідки російської агресії для України і світової спільноти. Завдання економічного відновлення України у повоєнний період з врахуванням євроінтеграційних пріоритетів». Дискусія організована в рамках проєкту Центру Разумкова за сприяння Представництва «Фонду Фрідріха Науманна за Свободу» в Україні.

Під час заходу були презентовані результати аналітичного дослідження, виконаного Центром Разумкова, присвячені аналізу глобальних і національних соціально-економічних трансформаційних процесів, насамперед зумовлених російською агресією і боротьбою України за свободу і незалежність.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/fakhova-dyskusiiia-politychni-ekonomichni-i-strukturni-naslidky-rosiiskoi-agresii-dlia-ukrainy-i-svitovoi-spilnoty-zavdannya-ekonomichnogo-vidnovlennia-ukrainy-u-povoiennyi-period-z-vrakhuvanniam-ievrointegratsiinykh-priorytetiv>

3 травня 2023 р. Центр Разумкова провів експертну онлайн-дискусію «**Пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах війни та повоєнного відновлення України**».

Дискусія здійснювалася в рамках проекту Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні. Під час заходу були презентовані результати експертного опитування (березень 2023 р.), здійсненого Центром Разумкова в рамках цього проекту. Презентацію підготували В. Юрчишин, директор економічних та соціальних соціально-економічних програм Центру Разумкова, та О. Пищуліна – провідний експерт соціальних та гендерних програм Центру Разумкова.

В обговоренні взяли участь П. Розенко – віцепрезидент Товариства Червоного Хреста України, віцепрем'єр-міністр України (2016–2019 рр.), міністр соціальної політики України (2014–2016 рр.), Я. Жаліло – заступник директора Національного інституту стратегічних досліджень, М. Судаков – експерт з аналізу ринку праці Європейської програми, а також інші учасники дискусії.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/onlainedyskusii-priorytety-sotsialnoekonomichnogo-rozvytku-v-umovakh-viiny-ta-povoiennoho-vidnovlennia-ukrainy>

9 травня 2023 р. Центр Разумкова спільно з Energy Club провів фахову дискусію **«Проблеми енергетичної сфери та шляхи її вирішення в умовах війни (за результатами експертного опитування)»**.

Дискусія здійснювалася у рамках проєкту Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні. Під час заходу були презентовані результати експертного опитування (березень 2023 р.), здійсненого Центром Разумкова у рамках цього проєкту.

Були опитані експерти дослідницьких наукових установ та організацій, викладачі вищих закладів освіти, фахівці з питань енергетики в обласних, міських адміністраціях, працівники апарату КМ України, Офісу Президента України. Всього у Фаховій дискусії взяли участь 17 експертів, що представляли громадські організації, урядові структури та бізнес.

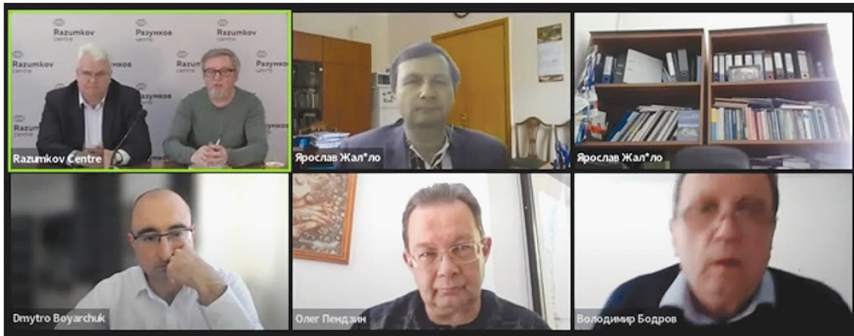
Результати соціологічного опитування презентував директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко. Він, зокрема, відзначив, що найбільш високу оцінку респонденти поставили енергетичним компаніям за подолання викликів, що виникли внаслідок російських масованих ракетних ударів по енергетичній інфраструктурі. Усі 100% опитуваних підтвердили, що українським енергетикам у надскладних умовах вдалося справитися із завданням енергозабезпечення країни під час проходження осінньо-зимового періоду. У свою чергу, радник міністра розвитку громад, територій та інфраструктури В. Безус відзначив важливість продовження реформ в енергетиці та звернув увагу на підготовці до осінньо-зимового періоду 2023-2024 рр.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyiny/ekspertna-dyskusiia-problemy-energetychnoi-sfery-ta-shliakhy-ii-vyrishennia-v-umovakh-viiny>

18 травня 2023 р. Центр Разумкова у партнерстві з Економічним дискусійним клубом провів експертну онлайн-дискусію **«Стан тенденції і прогнози соціально-економічного розвитку України у 2023 році»**. Захід здійснювався в рамках проекту Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні. Під час заходу була презентована аналітична доповідь Центру Разумкова Стан економіки і перспективи її відновлення у 2023 р.

Під час дискусії обговорювалися наступні питання: особливості соціально-економічного розвитку країни у поточному 2023 р.; чи можливе започаткування прискореного економічного відновлення країни вже у поточному році; основні прогностичні показники соціально-економічного відновлення 2023 р. В обговоренні взяли участь провідні науковці та експерти у галузі економіки: В. Геєць, А. Максютя, В. Бодров, Д. Боярчук, І. Бураковський, В. Власюк, С. Кораблін, В. Корнеєв, Я. Жаліло, О. Пендзин, І. Шумило.

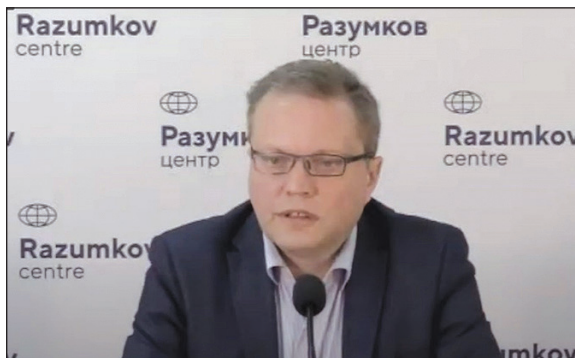

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/ekspertna-dyskusii-a-stan-tendentsii-i-prognozy-sotsialnoekonomichnogo-rozvytku-ukrainy-u-2023-rotsi>

19 травня 2023 р. у Разумков Центрі відбулася експертна дискусія «Кліматична політика України у повоєнний період: перегляд цілей для підвищення амбіцій», яку організовано спільно з TEPSA (TransEuropean Policy Studies Association), європейською мережею, дослідницьких інституцій, до якої входить Центр Разумкова.

На заході представлено **книгу TEPSA: «Зміна клімату та майбутнє Європи: погляди зі столиць» (Climate Change and the Future of Europe. Views from the Capitals)**, під редакцією М. Кедінга., Й. Поллака та П. Шмідта, опубліковану видавництвом Springer.

Від енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова у дискусії взяли участь В. Омельченко (модератор дискусії) і С. Чекунова (автор статті про кліматичну ситуацію в Україні), яка розповіла про книгу TEPSA, вплив російської агресії на енергетичну безпеку та зелений перехід ЄС, відповідь ЄС кліматичним викликам, а також про роль ЄС у зміцненні кліматичної політики України.

Докладно див.: <https://www.youtube.com/live/10VpV5YI4Gk?si=611H8AAAnjicUbpD>

26 травня 2023 р. в Центрі Разумкова відбулася дискусія «**Парламентські вибори 2023: бути чи не бути?**». В дискусії взяли участь **Ю. Ключковський**, народний депутат України попередніх скликань, професор НУ «Кієво-Могилянська Академія», **А. Магера**, заступник Голови Центральної виборчої комісії (2007–2019 рр.), **А. Биченко**, директор соціологічної служби Центру Разумкова та **П. Стецюк**, суддя Конституційного Суду України відставці, науковий консультант з правових питань Центру Разумкова (модератор заходу).

В центрі уваги дискусії прогнозовано стали питання конституційно-правової характеристики воєнного стану та виборів взагалі, особливостей організації виборів після скасування воєнного стану, а також появи нових ризиків та загроз, які можуть виникнути при організації перших повоєнних виборів.

Учасники дискусії наголосили на принциповій неможливості проведення парламентських виборів в умовах воєнного стану, оскільки такі вибори будуть і не законні (перечитимуть ст. 19 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»), і не конституційні (не відповідатимуть ч. 4 ст. 83 Конституції України).

Захід був проведений Центром Разумкова в рамках **Програми сприяння громадській активності «Долучайся!»**, що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Рац в Україні.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/parlamentski-vybory-2023-buty-chy-ne-buty-diskusii-a-v-tsentri-razumkova>

15 червня 2023 р. відбувся Міжнародний круглий стіл **«Конституція України на захисті демократії, прав людини, суверенітету і територіальної цілісності в умовах російської агресії»**, спільно організований Центром Разумкова та кафедрою конституційного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

В роботі круглого столу взяли участь відомі українські та зарубіжні вчені-конституціоналісти з Києва, Львова, Одеси, Харкова, Вільнюса (Литви) та Жешува (Польщі), а також державні та громадські діячі, практичні працівники органів державної влади та органів місцевого самоврядування, Офісу Генерального прокурора України, судді Верховного Суду.

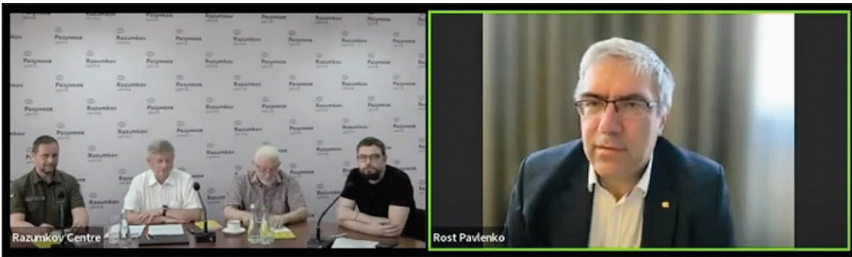
Учасники Круглого столу заслухали доповіді «Забезпечення реалізації конституційних цінностей в Україні в умовах російської агресії» (проф. О. Марцеляк, КНУ ім. Т. Шевченка), «Що може зробити Конституційний Суд на захисті незалежності і демократії?» (проф. Д. Жалімас, декан юридичного факультету Університету Вітауса Великого в Каунасі, член Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська Комісія) від Литовської Республіки, Голова Конституційного Суду Литовської Республіки (2014–2021 рр.)), «Проблеми реалізації Конституції України в умовах російської агресії (оборонні та безпекові аспекти)» (доктор права П. Стецюк, науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці), «Конституційні гарантії основ правового ладу та інститут надзвичайного стану» (проф. К. Екхардт, Університет права і управління в Жешуві, Республіка Польща), «Конституційні зміни та європейська перспектива України виклики і тенденції» (проф. Є. Черняк, КНУ ім. Т. Шевченка) та «Проблеми організації та проведення виборів після війни» (А. Магера, заступник Голови Центральної виборчої комісії 2007–2019рр.).

Під час загальної дискусії учасники заходу обговорили питання особливостей реалізації Конституції України в умовах російської агресії в Україні, захисту прав військовослужбовців ЗСУ та бійців батальйонів територіальної оборони, біженців, вимушених переселенців.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/mizhnarodnyi-kruglyi-stil-konstytutsiia-ukrainy-na-zakhysti-demokratii-prav-liudyny-suverenitetu-i-terytorialno-tsilisnosti-v-umovakh-rosiiskoi-agresii>

27 червня 2023 р. в Центрі Разумкова відбулася дискусія «Війна і Конституція». В дискусії взяли участь В. Шишкін, заступник Голови Конституційної Комісії (1992–1993 рр.), народний депутат України 1-го, 2-го та 3-го скликань, Р. Павленко, народний депутат України 7-го, 8-го та 9-го скликань, член Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, В.Замятін, військовослужбовець ЗСУ, директор політико-правових програм Центру Разумкова та П.Стецюк, суддя Конституційного Суду України відставці, науковий консультант з правових питань Центру Разумкова. Модерував захід В. Огієнко, менеджер зі зв'язків з громадськістю Центру Разумкова.

Обговорюючи питання майбутнього Конституції України після закінчення російсько-української війни, думки учасників дискусії «розійшлися»: одні вважають, що після війни до тексту Основного Закону держави мають бути внесені тільки необхідні зміни і доповнення, інші ж висловили більш радикальну позицію і вважають, що Україну чекає важка праця над підготовкою і ухваленням нової Конституції.

Захід був проведений Центром Разумкова в рамках **Програми сприяння громадській активності «Долучайся!»**, що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

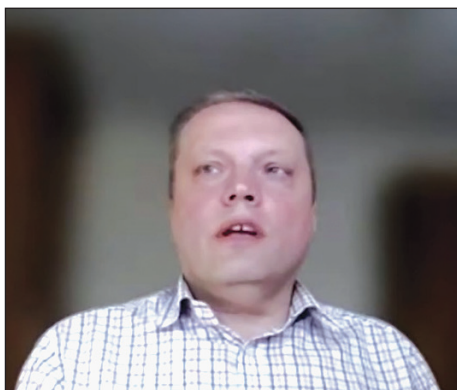
Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/dyskusii-a-viina-i-konstytutsiia>

6 червня 2023 р. директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь у Експертній дискусії **«Газ — як зброя кремля. Чи засвоїли наші партнери уроки енергетичного шантажу і що буде далі?»**

У своєму виступі В. Омельченко, зокрема, відмітив необхідність використовувати незадіяні компресорні станції на ГТС України для маневрової генерації електричної енергії. Він також підкреслив, що під час планування розвитку ГТС доцільно враховувати головний європейський тренд — «зелений» перехід до вуглецево-нейтральної економіки до 2050 р.

Організатор — Energy Freedom by Energy Club — дискусія професіоналів в галузі енергетики — представників урядових структур, органів центральної влади, народних депутатів, представників компаній-членів Energy Club та провідних галузевих експертів.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/ekspertna-dyskusiia-gaz-iak-zbroia-kremlia-chy-zasvoily-nashi-partnery-uroky-energetychnogo-shantazhu-i-shcho-bude-dali>

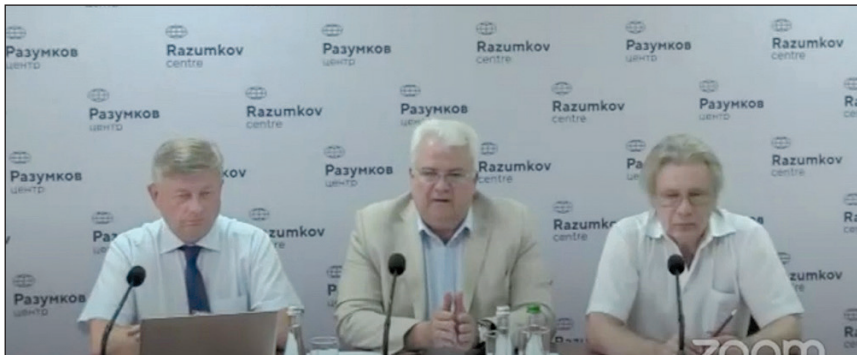
15 червня 2023 р. директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь у Фаховій дискусії **«Прайс-кепи, пора прощатися? Чи ще зарано?»**, організованій Energy Club з приводу проблеми встановлення граничних цін на електричну енергію на ринку на добу наперед, внутрішньодобовому ринку та балансуючому ринку.

У своєму виступі В. Омельченко запропонував не застосовувати граничні ціни у відповідних сегментах ринку, що стане ключовим елементом переходу до ліберальної ринкової моделі відповідно до зобов'язань України в рамках Договору про приєднання до Енергетичного співтовариства.

18 липня 2023 р. в Центрі Разумкова відбувся круглий стіл на тему: **«Забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України»**, під час роботи якого було презентовано аналітичну доповідь Центру Разумкова **«Забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України: конституційно-правові аспекти»**.

Відкриваючи засідання круглого столу Президент Центру Разумкова та шеф-редактор журналу «Національна безпека і оборона» **Ю. Якименко** відзначив, що війна проти російського агресора є передусім війною за саме право Українського народу й української держави на існування, за своє майбутнє, за свою ідентичність, невід’ємними атрибутами якої стали європейський та євроатлантичний вибір.

Презентуючи аналітичну доповідь Центру Разумкова **«Забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України: конституційно-правові аспекти»**, **П. Стецюк** (науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці),

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/kruglyi-stil-zabezpechennia-nezvorotnosti-ievropiskogo-ta-ievroatlantychnogo-kursu-ukrainy>

окрему увагу звернув на особливості правової природи конституційних положень щодо стратегічного курсу України, потребу удосконалення механізму його практичної реалізації. Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова **М. Пашков** привернув увагу до особливостей набуття Україною повноправного членства у Європейському Союзі, позитивній динаміці суспільної підтримки останнього в Україні. Директор військових програм Центру Разумкова **М. Сунгуровський** свій виступ присвятив питанням особливостей вступу України до НАТО, стану Збройних сил України та їхньої готовності функціонувати за стандартами альянсу.

Значний інтерес серед учасників круглого столу викликали виступи закордонних його учасників **І. Данелене**, декана факультету соціальних наук Європейського гуманітарного університету (м. Вільнюс, Литовська Республіка) та **К. Екхардта**, завідувача кафедрою конституційного та міжнародного права Університету права і управління в Жешуві (Республіка Польща). В обговоренні аналітичної доповіді Центру Разумкова також взяли участь **І. Хмельова** (дослідниця Торонтського університету, Секретар Ради економічної безпеки України, координаторка проєкту «Україна в Європі: парламентський вимір»), **О. Марцеляк** (професор кафедри конституційного права Київського національного університету ім. Тараса Шевченка) **І. Жданов** (Голова Фонду «Відкрита політика»), **С. Джердж** (Голова Асоціації Україна-НАТО) та ін.

Захід було представлено Центром Разумкова в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

9 серпня 2023 р. Центр Разумкова провів експертну дискусію на тему: **«Війна на виснаження: порівняння потенціалів і оцінка перспектив»**.

Відкрив дискусію **Ю. Якименко** – президент Центру Разумкова. В дискусії, модерованій співдиректором програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова **О. Мельником**, взяли участь **М. Сунгуровський** – директор воєнних програм Центру Разумкова, **Л. Поляков** – радник директора Національного інституту стратегічних досліджень, **М. Самусь** – директор New Geopolitics Research Network, **М. Белесков** – головний консультант відділу воєнної політики Національного інституту стратегічних досліджень.

Обговорювалися наступні питання:

- ✓ Проміжні підсумки та перспективи подальшого перебігу російсько-української війни.
- ✓ Оцінка наявних потенціалів та прогнози їх зміни.
- ✓ Як уникнути «глухого кута» за умов приблизного паритету бойових потенціалів.

Захід проводився в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Раєт в Україні. Аналітичні матеріали, презентовані під час заходу, були підготовлені в рамках проєкту Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyiny/ekspertna-dyskusiia-viina-na-vys-nazhennia-porivniannia-potentsialiv-i-otsinka-perspektyv>

14 вересня 2023 р. Центр Разумкова провів міжнародний круглий стіл **«Україна: від війни – до миру та відновлення»**. До участі були запрошені українські та зарубіжні експерти, представники громадських організацій, влади, міжнародних представництв і посольств.

Круглий стіл відбувся в рамках проекту «Російсько-український конфлікт: від повномасштабної війни до вирішення конфлікту і повоєнного відновлення», який Центр Разумкова здійснював за підтримки програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

Шлях до перемоги, миру і відновлення країни виглядає непростим. Але тим важливішим є досвід вже пройдених етапів, аналіз здобутків і помилок, виявлення тенденцій і звільнення від стереотипів та ілюзій, окреслення шляхів і перспектив повоєнного відновлення і розвитку країни. На вирішення цих завдань і був

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/mizhnarodnyi-kruglyi-stil-ukraina-vid-viiny-do-myr-ta-vidnovlennia>

спрямований проєкт Центру Разумкова, основні висновки якого обговорили учасники Міжнародного круглого столу.

Відбулася презентація нового випуску журналу «**Національна безпека і оборона**», в якому подано широку картину більше як 570 днів війни, що триває в Україні. Представлена у цьому журналі аналітична доповідь Центру Разумкова «Україна: рік у війні» містить комплексний аналіз ситуації в країні у різних сферах, тенденцій її розвитку, а також рекомендації органами влади та міжнародним партнерам України, підготовлені за результатами низки досліджень.

Під час міжнародного круглого столу презентувалися також результати серії соціологічних досліджень «Українське суспільство в роки війни: тенденції змін».

12 жовтня 2023 р. відбувся міжнародний круглий стіл **«Стратегічні пріоритети української дипломатії в умовах війни»**, під час якого були презентовані результати проєкту «Стратегічні партнери України», здійсненого Центром Разумкова за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні.

Обговорювалися наступні питання:

- ✓ Зовнішня політика України на фоні регіональних і глобальних викликів.
- ✓ Пріоритети й особливості воєнної дипломатії Києва.
- ✓ Стратегічні партнери України: реалії і тенденції в умовах війни.
- ✓ Стан і перспективи європейської та євроатлантичної інтеграції.

Учасників заходу привітав Міністр закордонних справ України Д. І. Кулеба. У своєму виступі він окреслив завдання і пріоритети зовнішньої політики України в умовах війни. До учасників дискусії зі вступними словами звернулися Голова Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні Я. Ф. Вьольберн і Президент Центру Разумкова Ю. Якименко.

У роботі круглого столу взяли участь урядовці, українські та іноземні експерти, науковці, дипломати.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/mizhnarodnyi-kruglyi-stil-strategichni-priorytety-ukrainskoi-dyplomatii-v-umovakh-viiny>

25 жовтня 2023 р. Центр Разумкова провів експертну дискусію **«Вплив міграційних процесів на перебіг повоєнного відновлення України, міграційну політику ЄС та країн Східного партнерства»**.

На заході були представлені результати однойменного проекту Центру Разумкова. В ході дискусії була обговорена низка питань, пов'язаних з процесами коригування ініціативи Східного партнерства, політики Сусідства, засад економічної, безпекової, гуманітарної допомоги ЄС Україні, що пов'язано з регулюванням міграційних процесів. Учасники дискусії звертали увагу на ризики, що створює вимушена еміграція та стрімке скорочення населення України для відновлення економіки країни; механізми, шляхи, формати, засоби і перспективи повернення українських громадян, що залишили країну внаслідок російської агресії; формулювали пропозиції органам влади України та країнам ЄС щодо вдосконалення взаємодії в галузі регулювання міграційних процесів.

До участі у дискусії були запрошені представники влади, громадянського суспільства, наукових установ, донорських організацій а також дипломатичних установ.

Захід відбувся за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/ekspertna-dyskusiia-vplyv-migratsiinykh-protseviv-na-perebig-povoienного-vidnovlennia-ukrainy-migratsiinu-polityku-yes-ta-krain-skhidnogo-partnerstva>

15 грудня 2023 р. відбувся Міжнародний круглий стіл на тему **«Вплив російської війни в Україні на здійснення державної влади в країнах Центральної та Східної Європи (досвід 660-ти днів)»**.

Захід проводився Центром Разумкова спільно із Жешувським університетом права (WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa). До участі в роботі Круглого столу були запрошені українські та польські вчені конституціоналісти, політологи, міжнародники з університетів Києва, Жешува, Зеленої Гури, Львова, Торуня, Одеси, Харкова та інших українських та польських міст. Спеціальними гостями Круглого столу були українські вчені, юристи та експерти – військовослужбовці Збройних сил України, учасники російсько-української війни.

Під час Круглого столу відбулася презентація спільної польсько-української монографії **«Вплив війни на систему управління. Роздуми в контексті збройної агресії російської федерації проти України»**, яка побачила світ двома мовами (польською та українською) у видавництві Жешувського університету права (WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa).

В роботі круглого столу взяли участь:

П. Стецюк, науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України відставці;

К. Екхардт, завідувач кафедрою конституційного та міжнародного права Жешувського університету права;

Ю. Ключковський, професор НУ «Києво-Могилянська Академія»;

М. Сєрованець, професор кафедри конституційного права Торунського університету;

О. Марцеляк, професор кафедри конституційного права Київського національного університету ім. Тараса Шевченка;

Д. Терлецький, завідувач кафедрою конституційного права НУ «Одеська юридична академія».

Обговорювалися наступні питання:

- ✓ функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні в умовах війни;
- ✓ вплив російської війни в Україні на правову систему та діяльність органів державної влади Польщі та інших країн Центральної та Східної Європи;
- ✓ російська війна та перспективи вступу України до ЄС та НАТО; значення/наслідки набуття Україною повноправного членства в ЄС та НАТО для країн Центральної та Східної Європи.

19 грудня 2023 р. Центр Разумкова провів Фахову дискусію **«Громадянська освіта в Україні: сучасний стан, пріоритети та перспективи розвитку»**.

На Фаховій дискусії були презентовані інформаційно-аналітичні матеріали Центру Разумкова, підготовлені в рамках проєкту «Сучасний стан, пріоритети та перспективи розвитку системи громадянської освіти в Україні», що здійснювався за підтримки Представництва Фонду Ганнса Зайделя в Україні. Матеріали містять, у т. ч. результати загальнонаціонального та експертного опитувань, проведених Центром Разумкова у жовтні-листопаді 2023 р.

До участі в дискусії були запрошені представники органів влади, політики, науковці та експерти, представники громадських об'єднань, міжнародних проєктів, дипломатичних представництв.

В ході дискусії обговорювалися наступні питання:

- ✓ Сучасний стан процесу створення в Україні всеохоплюючої системи громадянської освіти (яка включала би і доросле населення), її найголовніші напрями і пріоритети в умовах війни.
- ✓ Зміни у нормативно-правовій базі громадянської освіти, що відбулися в період 2021–2023 рр.: здобутки, проблемні моменти, перспективи подальшого розвитку.
- ✓ Інституційне забезпечення розробки та реалізації державної політики у галузі громадянської освіти: виклики та необхідні дії.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/fakhova-dyskusiia-gromadianska-osvita-v-ukraini-suchasnyi-stand-priorytety-ta-perspektyvy-rozvytku>

20 грудня 2023 р. Центр Разумкова провів Фахову дискусію **«Українське суспільство, держава і церква під час війни. Церковно-релігійна ситуація в Україні-2023»**, проведену в рамках проекту що здійснювався за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні.

З вітальними словами до учасників дискусії звернулися Президент Центру Разумкова Ю. Якименко, заступник керівника Представництва Фонду Конрада Аденауера Я. Ф. Вьолльберн.

Відкрив дискусію голова Державної служби з етнополітики та свободи совісті В. Єленський. Заступник директора соціологічної служби Центру Разумкова М. Міщенко презентував інформаційні матеріали Центру Разумкова **«Релігія і Церква в українському суспільстві: 2000–2023»**, які містять результати соціологічного моніторингу церковно-релігійної ситуації в Україні (2000–2023 рр.), у т. ч. останнього загальнонаціонального опитування, проведеного у листопаді 2023 р.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/statti/ukrainske-suspilstvo-derzhava-i-tserkva-pid-chas-viiny-tserkovnoreligiina-sytuatsiia-v-ukraini2023>

В дискусії взяли участь народні депутати України, представники органів влади, дипломатичного корпусу, вітчизняні та зарубіжні науковці й експерти у галузі релігієзнавства.

В ході дискусії відбулося обговорення наступних питань:

- ✓ Вплив широкомасштабної російської агресії на стан і характер релігійності українського суспільства, на роль і місце релігії у задоволенні духовних потреб громадян. Тенденції конфесійного та церковного самовизначення громадян.
- ✓ Ставлення суспільства до Церкви, бачення її цілей і завдань в умовах війни. Роль і місце соціального служіння Церкви, оцінка його здійснення в сучасних умовах різними церквами та релігійними організаціями.
- ✓ Стан міжконфесійних, міжцерковних та державно-церковних відносин, ставлення суспільства до окремих рішень та ініціатив держави у сфері державно-церковних відносин, до суспільно-резонансних рішень окремих Церков.

21 грудня 2023 р. Центр Разумкова провів експертну онлайн-дискусію: **«Цивільно-військове співробітництво у захисті населення під час війни в Україні»**. Дискусія проводилася в рамках проекту, що здійснювався за підтримки Представництва Фонду Ганнса Зайделя в Україні.

Спікерами дискусії виступили **М. Сунгуровський** – директор військових програм Центру Разумкова, **Л. Поляков** – радник директора Національного інституту стратегічних досліджень, **О. Маркеєва** – завідувач відділу державної та громадської безпеки Центру безпекових досліджень Національного інституту стратегічних досліджень, **А. Биченко** – директор соціологічної служби Центру Разумкова. Модерував дискусію **О. Мельник** – співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова.

Обговорювалися наступні питання до обговорення:

- ✓ Загальний підхід до формування системи захисту населення.
- ✓ Цивільний та військовий виміри захисту населення в умовах війни.
- ✓ Український досвід захисту населення в умовах війни (питання співробітництва держави та територіальних громад; ресурсне забезпечення, утворення добровільних формувань територіальних громад).

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/ekspertna-onlainedyskusiiia-tsyvil-noviiskove-spivrobitnytstvo-u-zakhysti-naselennia-pid-chas-viiny-v-ukraini>

ПРЕСКОНФЕРЕНЦІЇ

15 березня о 10:00 в Укрінформі відбулася пресконференція на тему: **«Оцінка громадянами суспільно-політичної ситуації в країні та діяльності влади. Довіра до соціальних інститутів та політиків».**

Спікери:

А. Биченко – директор соціологічної служби Центру Разумкова;

М. Міщенко – заступник директора соціологічної служби Центру Разумкова;

П. Стецюк – науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці;

І. Жданов – керівник проекту «Інформаційна оборона» Фонду «Відкрита політика», міністр молоді і спорту України (2014-2019 рр.).

Модератор:

Ю. Якименко – Президент Центру Разумкова.

Докладно див.: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3680236-ocinka-gromadanami-suspijnopolitichnoi-situacii-v-kraini-ta-dialnosti-vladi.html>

Під час заходу були оприлюднені результати загально-національного соціологічного опитування, проведеного у лютому-березні 2023 р. соціологічною службою Центру Разумкова. Опитування здійснене в рамках проєкту **Програми MATRA**, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні

Захід був представлений Центром Разумкова в рамках **Програми сприяння громадській активності «Долучайся!»**, що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Раєт в Україні.

23 березня 2023 р. Центр Разумкова провів пресконференцію на тему: «Соціально-економічне самопочуття громадян України: підсумки року війни».

Спікери:

А. Биченко – директор соціологічної служби Центру Разумкова;

М. Міщенко – заступник директора соціологічної служби Центру Разумкова;

О. Пищуліна – провідний експерт соціальних і гендерних програм Центру Разумкова;

П. Розенко – віцепрезидент Товариства Червоного Хреста України, віцепрем'єр-міністр України (2016-2019 рр.), міністр соціальної політики України (2014-2016 рр.);

В. Юрчишин – директор економічних і соціальних програм Центру Разумкова.

Модератор:

Ю. Якименко – Президент Центру Разумкова.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/preskonferentsiia-sotsialnoekonomichne-samopochtuttia-gromadian-ukrainy-pidsumky-roku-viiny>

Під час заходу були оприлюднені результати загальнонаціонального соціологічного опитування, проведеного у лютому-березні 2023 р. соціологічною службою Центру Разумкова. Опитування здійснене в рамках проекту **Програми MATRA**, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

Захід був представлений Центром Разумкова в рамках **Програми сприяння громадській активності «Долучайся!»**, що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Рац в Україні.

31 березня 2023 р. Центр Разумкова провів пресконференцію на тему: **«Громадська думка про війну, перемогу та гарантії безпеки»**.

Спікери:

А. Биченко – директор соціологічної служби Центру Разумкова;

М. Міщенко – заступник директора соціологічної служби Центру Разумкова;

Л. Поляков – радник директора Національного інституту стратегічних досліджень, перший заступник міністра оборони України (2005–2008 рр.), заступник міністра оборони України (2014 р.);

М. Сунгуровський – директор воєнних програм Центру Разумкова;

О. Мельник – співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова.

Модератор:

Ю. Якименко – Президент Центру Разумкова.

Під час заходу були оприлюднені результати загальнонаціонального соціологічного опитування, проведеного у лютому–березні 2023 р. соціологічною службою Центру Разумкова. Опитування здійснене в рамках проекту **Програми МАТРА**, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

Захід був представлений Центром Разумкова в рамках **Програми сприяння громадській активності «Долучайся!»**, що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Раєт в Україні.

5 квітня 2023 р. Центр Разумкова провів пресконференцію на тему: **«Зовнішня політика України в умовах війни: стан, особливості і пріоритети».**

Спікери:

А. Биченко – директор соціологічної служби Центру Разумкова;

В. Огризко – керівник Центру дослідження росії, ексміністр закордонних справ України (2007–2009 рр.);

П. Бурковський – Виконавчий директор Фонду Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва;

М. Пашков – співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова.

Модератор:

Ю. Якименко – Президент Центру Разумкова.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/preskonferentsiia-zovnishnia-polityka-ukrainy-v-umovakh-viiny-stand-osoblyvosti-i-priorytety>

Під час пресконференції були оприлюднені результати загально-національного соціологічного опитування, проведеного у лютому-березні 2023 р. соціологічною службою Центру Разумкова. Опитування здійснене в рамках проекту **Програми MATRA**, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

Захід був представлений Центром Разумкова в рамках **Програми сприяння громадській активності «Долучайся!»**, що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

14 червня об 11:30 в інформаційному агентстві «Інтерфакс-Україна» відбулася пресконференція: **«Оцінка громадянами ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів».**

Учасники:

Ю. Якименко – Президент Центру Разумкова,

О. Мартиненко – генеральний директор агентства «Інтерфакс-Україна»;

А. Биченко – директор соціологічної служби Центру Разумкова;

І. Жданов – керівник проєкту «Інформаційна оборона» Фонду «Відкрита політика», Міністр молоді і спорту України (2014–2019 рр.).

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/pres-konferentsiia-na-temu-otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv>

Під час заходу були оприлюднені результати соціологічного опитування, що проводилося соціологічною службою Центру Разумкова з 23 по 31 травня 2023 р. Опитування було здійснене в рамках проекту Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

Захід був представлений Центром Разумкова в рамках **Програми сприяння громадській активності «Долучайся!»**, що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

29 червня 2023 р. в інформаційному агентстві «Укрінформ» відбулася пресконференція на тему: **«Ідентичність громадян України: стан та динаміка змін»**.

Співорганізатори:

Державна служба України з етнополітики та свободи совісті, Центр Разумкова

Учасники:

В. Єленський – Голова Державної служби України з етнополітики та свободи совісті.

Ю. Якименко – Президент Центру Разумкова.

М. Міщенко – заступник директора соціологічної служби Центру Разумкова.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/preskonferentsiia-na-temu-identychnist-gromadian-ukrainy-standa-dynamika-zmin>

На пресконференції були презентовані результати загально-національного соціологічного опитування, проведеного Центром Разумкова 23–31 травня 2023 р. в рамках проекту Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

У дослідженні були виміряні показники, що характеризують ключові індикатори ефективності реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, як це передбачено Законом України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності».

21 серпня 2023 р. у прес-центрі інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна» відбулась пресконференція на тему **«Ідентичність громадян України: тенденції змін»** за результатами соціопитування, яке проводила соціологічна служба Центру Разумкова з 23 травня до 31 травня 2023 р. методом face-to-face в усіх регіонах України, за винятком тимчасово окупованих територій Донецької, Запорізької, Луганської, Харківської, Херсонської обл., Криму та територій, на яких тривають бойові дії; опитано 2 020 респондентів, теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Опитування проводилося в рамках проекту Програми МАТРА, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні.

Учасники:

Ю. Якименко – Президент Центру Разумкова;

М. Міщенко – заступник директора соціологічної служби Центру Разумкова;

П. Стецюк – науковий консультант із правових питань Центру Разумкова;

Г. Зеленько – завідувачка відділу політичних інститутів і процесів Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/preskonferentsiia-identychnist-gromadian-ukrainy-tendentsii-zmin>

11 жовтня у прес-центрі інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна» відбулася пресконференція на тему: **«Оцінка громадянами ситуації в країні. Довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів. Ставлення до проведення загальнонаціональних виборів в Україні до завершення війни».**

Учасники:

Ю. Якименко – Президент Центру Разумкова;

А. Биченко – директор соціологічної служби Центру Разумкова;

І. Жданов – керівник проєкту «Інформаційна оборона» Фонду «Відкрита політика», експерт Ради економічної безпеки України, міністр молоді і спорту України (2014–2019 рр.);

П. Розенко – віцепрезидент Товариства Червоного Хреста України, віцепрем'єр-міністр України (2016–2019 рр.), міністр соціальної політики України (2014–2016 рр.).

На пресконференції були презентовані результати загальнонаціонального соціологічного опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 21 по 27 вересня 2023 р.

Опитування та пресконференція були проведені в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Рац в Україні.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/preskonferentsiia-na-temu-otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-institutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-stavlennia-do-provedennia-zagalnonatsionalnykh-vyboriv-v-ukraini-do-zavershennia-viiny>

31 жовтня у прес-центрі інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна» відбулася пресконференція на тему: **«Громадяни і політика: інтерес до політики, громадянська активність, політична освіта»** за результатами соціопитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 21 по 27 вересня 2023 р.

Учасники:

Ю. Якименко — Президент Центру Разумкова;

А. Биченко — директор соціологічної служби Центру Разумкова;

Г. Зеленько — завідувачка відділу політичних інститутів і процесів Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса.

На пресконференції були презентовані результати загальнонаціонального соціологічного опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 21 по 27 вересня 2023 р.

Опитування та пресконференція були проведені в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Раств в Україні.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/preskonferentsiia-gromadianyi-polityka-interes-do-polityky-gromadianska-aktyvnist-politychna-osvita>

ПУБЛІЧНІ ЗАХОДИ ЗА УЧАСТЮ ЕКСПЕРТІВ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА 2023 р.

Участь у міжнародному Круглому столі «Рух України до декарбонізації енергетики. Виклики та перспективи»

13 січня 2023 р. представники Енергетичних програм Центру Разумкова В. Омельченко та С. Чекунова взяли участь у міжнародному Круглому столі щодо перспектив декарбонізації енергетики України за участю провідних українських та іноземних науковців та політиків, організованому Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу. Співорганізатором заходу виступила Івано-Франківська торгово-промислова палата.

Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру В. Омельченко у якості модератора даного заходу особливу увагу звернув на ключові орієнтири формування нового профілю української енергетики у післявоєнний період – декарбонізацію, діджиталізацію, децентралізацію та демонополізацію.

Він також відзначив, що існує актуальна необхідність для залучення масштабних інвестицій у відновлення енергетичної інфраструктури суттєвим чином вдосконалити існуючу модель ринку електроенергетики України за принципами, що передбачені в Угоді про асоціацію між ЄС та Україною, а також у Договорі про приєднання до Енергетичного співтовариства.

У свою чергу, провідний експерт С. Чекунова у своїй доповіді зробила глибокий аналіз причин, що стримують розвиток сектору відновлюваної енергетики та надала конкретні пропозиції із пошквдження інвестиційного процесу у цьому важливому секторі енергетики України.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnomu-kruglomu-stoli-rukh-ukrainy-do-dekarbonizatsii-energetyky-vykyky-ta-perspektyvy>

Участь у Фаховій дискусії Energy club «Післявоєнна енергетика України: репарації та першочергові пріоритети відновлення»

14 січня 2023 р. Директор Енергетичних та інфраструктурних програм Центра Разумкова В. Омельченко 13 січня 2023 р. взяв участь у Фаховій дискусії Energy club «Післявоєнна енергетика України: репарації та першочергові пріоритети відновлення».

У Фаховій дискусії також взяли участь представники центральних органів влади, державних компаній, профільних асоціацій, науковці та експерти.

Під час заходу розглянуті наступні питання:

- ✓ Якими мають бути репарації?
- ✓ Пріоритетність відновлення: житловий фонд, промисловий сектор та енергетична галузь.
- ✓ Достатність первинних енергоносіїв.
- ✓ Розподілена генерація.
- ✓ Редизайн інфраструктури.
- ✓ Енергоефективність.
- ✓ Діджиталізація.
- ✓ Модель енергоринку.
- ✓ Кадрове забезпечення галузі.

У своїй доповіді В. Омельченко, зокрема, відзначив важливість залучення інвестицій у сектор ВДЕ шляхом вдосконалення моделі ринку електроенергії відповідно до взятих Україною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між ЄС та Україною та Договором про заснування Енергетичного співтовариства. Він також наголосив, що створення нового профілю енергетики на базі ВДЕ, а також з врахуванням аспектів децентралізації та демонополізації є критично важливим для інноваційного розвитку країни.

За результатами Фахової дискусії планується сформулювати узагальнені рекомендації та направити їх для опрацювання до КМ України.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-fakhovii-diskusii-energy-club-pisliavoenna-energetyka-ukrainy-reparatsii-ta-pershochergovi-priorytety-vidnovlennia>

Онлайн-дискусія про внутрішні процеси в росії

24 січня 2023 р. співдиректор програм зовнішньої політики і міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков взяв участь у онлайн-дискусії, яка проходила в рамках форуму «Європейська росія» і була присвячена внутрішнім процесам в рф. Учасники обговорювали тему можливості демократизації росії, прогнозували подальші тенденції і перспективи розвитку ситуації, окреслювали засоби впливу на російське суспільство, визначали шляхи і механізми зміни політичного режиму. Також в ході дискусії обговорювалися заходи та напрями дій російської опозиції.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/onlaidyskusiia-pro-vnutrishni-protsesy-v-rosii>

Участь у Круглому столі «Новий Кодекс про надра. Підводні камені»

16 лютого 2023 р. директор енергетичних програм Центру Разумкова В. Омельченко 15 лютого 2023 р. взяв участь у Круглому столі «Новий Кодекс про надра. Підводні камені», що відбувся в [Українському кризовому медіа-центрі](#) за широкої аудиторії фахівців галузі.

Організатор заходу – журнал ЕнергоБізнес.

Учасники дискусії:

П. Білян – шеф-редактор журналу «ЕнергоБізнес»;

Н. Гутаревич – старший юрист юридичної компанії Sayenko Kharenko;

О. Шумський – начальник Управління адміністрування рентної плати, екологічного податку та місцевих податків і зборів з юридичних осіб Департаменту податкового адміністрування Державної податкової служби України;

Р. Сторожев – президент Асоціації надрокористувачів України (онлайн);

С. Стовба – головний науковий співробітник Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України, доктор геологічних наук;

О. Ремезова – доктор геологічних наук, завідувача відділом геології Інституту геології НАН України.

Під час заходу здійснено аналіз ухваленого в кінці минулого року закону № 2805-IX, який передбачає багато змін в Кодекс про надра та інші нормативно-правові акти, що регулюють сферу надрокористування, а також питання реформування видобувної галузі.

Участь у Фаховій дискусії «Цілісність та прозорість оптового енергетичного ринку»

16 лютого 2023 р. директор енергетичних та інфраструктурних програм Центра Разумкова В. Омельченко взяв участь у Фаховій дискусії «Цілісність та прозорість оптового енергетичного ринку», що був організований провідним дискусійним майданчиком України в секторі енергетики Energy Club.

У заході взяли участь до 200 учасників. Серед них були, зокрема, представники: Енергетичного співтовариства, ACER, НКРЕКП, Антимонопольного комітету України, трейдерів та виробників електричної енергії.

Український парламент має ухвалити знаковий законопроект про імплементацію в національне законодавство положень Регламенту ЄС щодо цілісності та прозорості оптового енергетичного ринку (REMIT).

Вказаний Регламент вимагає від України встановити такі вимоги та правила, що забезпечать прозорість на ринках електричної енергії та природного газу та будуть сприяти відкритій та чесній конкуренції на оптових енергетичних ринках з урахуванням інтересів споживачів.

На форумі обговорені практичні аспекти впровадження та виконання REMIT.

Участь у Фаховій дискусії Енергетичного клубу «Монополізація енергетичних ринків. Чи стане на заваді вступу до ЄС стрімке зростання ролі і значення держави в енергетичному секторі?»

21 лютого 2023 р. директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова взяв участь у Фаховій дискусії Енергетичного клубу «**Монополізація енергетичних ринків. Чи стане на заваді вступу до ЄС стрімке зростання ролі і значення держави в енергетичному секторі?»**».

У своїй доповіді В. Омельченко приділив значну увагу проблемі функціонування діючої моделі ринку електричної енергії в Україні. Її вади, що пов'язані насамперед із жорстким державним регулюванням цін та недосконалої системи ПСО (постачальник спеціальних обов'язків) призвели до великих збитків ключових енергетичних компаній та створили значні перешкоди для розвитку ВДЕ.

Отже, у разі, якщо дана модель ринку не буде адаптована до правил ЄС, то це створить значні перешкоди у справі відновлення української енергетики, оскільки інвестори не зацікавлені вкладати кошти у енергетичну інфраструктуру сектору із жорстким державним втручання в ринкові механізми.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyiny/uchast-u-fakhovii-dyskusii-energetychnogo-klubu-monopolizatsiia-energetychnykh-rynkiv-chy-stane-na-zavadi-vstupu-do-yes-strimke-zrostannia-rol-i-znachennia-derzhavy-v-energetychnomu-sektori>

До Фахової дискусії були залучені провідні українські експерти, народні депутати та представники бізнесу.

Учасники-доповідачі:

О. Кучеренко – народний депутат України, Перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг;

А. Герус – голова комітету Верховної ради з питань енергетики та ЖКГ;

О. Оржель – міністр енергетики та захисту довкілля України (2019–2020);

В. Омельченко – директор енергетичних програм Центру Разумкова

А. Прокіп – експерт з питань енергетики Українського інституту майбутнього;

В. Гладир – представник акціонерів АТ «Харківгаз»;

Д. Сенектутов – голова Асоціації газового ринку України;

І. Плачков – голова Всеукраїнської Енергетичної Асамблеї.

Посилання на захід: <https://iclub.energy/tpost/nOkuk47nr1-2102-energy-freedom-by-energy-club>

Участь у благодійному вебінарі «Нові зобов'язання України в рамках Енергоспівтовариства: результати рішень Міністерської Ради»

3 березня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь у благодійному вебінарі **«Нові зобов'язання України в рамках Енергоспівтовариства: результати рішень Міністерської Ради»**, що відбувся 1 березня 2023 р.

Мета заходу – обговорити останні рішення Міністерської Ради Енергетичного Співтовариства та як вони вплинуть на майбутній розвиток енергосектору ЄС та України.

Організатором зустрічі виступила DiXi GROUP в рамках проекту Energy4Victory. Цей проект – це регулярні онлайн-заходи з досвідченими українськими та міжнародними спікерами, що спрямовані на збір коштів для Збройних сил України. Місія заходів – поєднати експертні дискусії з питань енергетичної безпеки з підтримкою української армії через пожертви в [офіційний благодійний фонд США «Leleka Foundation»](#).

У заході взяли участь представники експертного співтовариства в Україні та громадянського суспільства – усього 25 осіб. Головним спікером була О. Антонова, експертка з питань електроенергії Ради Органів Регулювання Енергетичного Співтовариства, ексклен НКРЕКП.

Під час вебінару був зроблений правовий аналіз функціонування ключових сегментів ринків електричної енергії країн ЄС та Енергетичного співтовариства та вказані магістральні напрями поглиблення євроінтеграції українського ринку.

Участь у міжнародній дискусії «Війна Росії проти України: орієнтування в новій реальності східного сусідства ЄС»

29 березня 2023 р. у Брюсселі відбувся захід Мережі аналітичних центрів Центральної та Східної Європи «**Russia's War against Ukraine: Navigating the New Reality in the EU Eastern Neighbourhood**», у якому взяла участь провідна експертка енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова С. Чекунова.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnii-dyskusii-viina-rosii-proty-ukrainy-orientuvannia-v-novii-realnosti-skhidnogo-susidstva-yes>

Захід організовано аналітичним центром German Council on Foreign Relations (DGAP, Німеччина) та Генеральним директором із питань Європейської політики сусідства та переговорів із розширення (DG NEAR) у партнерстві з Центром східно-європейських досліджень у Стокгольмі (SCEEUS).

Провідні політики, представники аналітичних центрів країн, високопосадовці Європейської Комісії Katarina Mathernova (DG NEAR) та Luc Pieree Devigne (EEAS) обговорили майбутнє розширення ЄС і напрями оновлення політики Східного партнерства в умовах війни рф проти України.

Під час обговорень учасники висловлювали думку, що відновлення і повоєнна трансформація України у більш демократичну, європейську країну, із «зеленою» економікою та сильною безпечною системою, енергоринками, інтегрованими з європейськими, мають бути синхронізовані з процесами розширення ЄС.

Нова політика щодо Східної Європи обов'язково повинна бути побудована на успіху України в контексті максимальної її підтримки та притягнення рф до відповідальності. Основними викликами, на думку учасників, залишаються порушення ланцюгів постачання та енергетичної диверсифікації, глобальна битва наративів, неефективне впровадження санкцій та загроза майбутньому демократії.

Засідання Громадської ради при МЗС України

11 квітня 2023 р. співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков взяв участь у засіданні Громадської ради при МЗС України. У своєму виступі, присвяченому проблемам євроінтеграції, він зосередив увагу на перспективах відкриття переговореного процесу про вступ України до ЄС. М. Пашков окреслив стан виконання пакету рекомендацій Єврокомісії, зазначивши, що українська сторона має вагомні здобутки у просуванні відповідних реформ і має підстави розраховувати на започаткування переговорів про вступ вже цього року.

Водночас доповідач звернув увагу членів громадської ради на стан імплементації положень Угоди про асоціацію Україна-ЄС. Рада погодилася з пропозицією представника Центру Разумкова підготувати відповідне звернення до громадських організацій України щодо просування ідеї започаткування переговорів з ЄС про вступ.

Заява Громадської ради при МЗС України

19 квітня 2023 р. Громадська рада при МЗС України ухвалила ініційовану та підготовлену представником Центру Разумкова заяву щодо стану і перспектив євроінтеграції України.

Документ розміщено на сайті МЗС – <https://mfa.gov.ua/gromadskosti/gromadska-rada-pri-mzs-ukrayini/dokumenti/zayavi>.

В заяві окреслюються стан і особливості руху до Євросоюзу в умовах широкомасштабної війни, підкреслюються вагомі здобутки української сторони у реалізації пакету рекомендацій Єврокомісії та імплементації положень Угоди про асоціацію Україна-ЄС.

Члени Громадської ради констатують стратегічну важливість для України започаткування у 2023 р. переговорів про вступ до ЄС і закликають громадські ради при центральних органах влади України, громадські організації та експертні кола України активно просувати ідею відкриття переговорного процесу у контактах з європейськими партнерами і на міжнародних майданчиках.

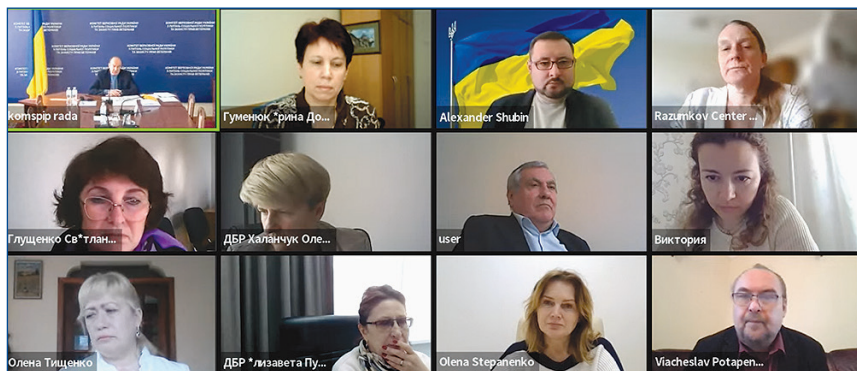

Круглий стіл «Рівень пенсійного забезпечення пенсіонерів та осіб з інвалідністю в Україні у порівнянні з країнами Європейського Союзу»

21 квітня 2023 р. у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів відбулося засідання круглого столу на тему: «Рівень пенсійного забезпечення пенсіонерів та осіб з інвалідністю в Україні у порівнянні з країнами Європейського Союзу».

У заході брали участь народні депутати України, представники центральних органів виконавчої влади, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Пенсійного фонду України, сторін соціального діалогу, громадських організацій, наукових установ, засобів масової інформації тощо.

Також у заході брала участь провідна експертка Центру Разумкова О. Пищуліна. Вона представила низку пропозицій щодо параметричних та інституційних підходів щодо реформування пенсійної системи України. Рекомендації, які надані Центром Разумкова, запропоновано до Проекту рішення засідання круглого столу.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/kruglyi-stil-riven-pensiinogo-zabezpechennia-pensioneriv-ta-osib-z-invalidnistiu-v-ukraini-u-porivnianni-z-krainamy-evropeiskogo-soiuzu>

Участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України»

24 квітня 2023 р. Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці **П. Стецюк** взяв участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України» (м. Харків, 21 квітня 2023 р.).

Захід організований Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна спільно з Національною академією правових наук України.

В роботі конференції взяли участь відомі вчені правознавці з Києва, Львова, Одеси, Ужгорода, Чернівців, Харкова, а також вчені з Литви та Польщі. Знаковими на конференції стали виступи закордонних вчених, зокрема декана юридичного факультету Університету Вітовта Великого (м. Каунас), колишнього Голови Конституційного Суду Литовської Республіки проф. **Д. Жаліманас** («Право ЄС у національній парадигмі: литовський досвід»).

Виступаючи з доповіддю «Конституційне закріплення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України як складова її євроінтеграційних процесів» П. Стецюк, зокрема, звернув увагу на політико-правове значення конституційних змін 2019 р. щодо європейського та євроатлантичного курсу України в аспекті її євроінтеграційних процесів. На думку експерта, системна та послідовна реалізація (виконання) вищезгаданих конституційних приписів може суттєво прискорити вступ України до ЄС та набуття нею повноправного членства в НАТО.

Участь у Міжнародній науковій конференції «Адміністративна спроможність (урядова і самоврядна) держави-члена ЄС і держави-кандидата до Європейського Союзу»

24 квітня 2023 р. Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці **Петро Стецюк** взяв участь у Міжнародній науковій конференції «Адміністративна спроможність (урядова і самоврядна) держави-члена ЄС і держави-кандидата до Європейського Союзу» («Zdolność administracyjna (rządowa i samorządowa) Państwa Członkowskiego i Kandydata do Unii Europejskiej», Kraków, 20–21.04.2023).

Захід організований Ягелонським університетом (м. Краків, Польська Республіка) у співпраці з Національним Університетом «Києво-Могилянська Академія», Національним Університетом «Львівська Політехніка» та Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу (Інститут гуманітарної підготовки та державного управління).

В роботі конференції взяли участь відомі вчені правознавці, практичні працівники органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політики та громадські діячі з Варшави, Вроцлава, Івано-Франківська, Києва, Кракова, Лодзя, Любліна, Луцька, Львова, Одеси, Торуня, Ужгорода, Чернівців, Херсона та інших польських та українських міст. В центрі їхньої уваги були, зокрема, питання нового бачення/розуміння спільного європейського простору як детермінанти нової парадигми адміністративної спроможності держави, місця та ролі в даних процесах органів та посадових осіб місцевого самоврядування, органів державної виконавчої влади на місцях тощо. Окреме місце в наукових дискусіях було відведено обговоренню особливостей перебігу процесу набуття Україною повноправного членства в ЄС, наближення її законодавства та організації

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnii-naukovii-konferentsii-administratyvna-spromozhnist-urjadova-i-samovriadna-derzhavy-chlena-yes-i-derzhavy-kandydat-do-yevropeiskogo-soiuzu>

публічної влади на місцях до стандартів та відповідних практик Європейського Союзу. На думку **П. Стецюка**, одним із першочергових завдань України після закінчення російсько-української війни буде проведення децентралізації державної влади. При цьому, як вважає експерт, надзвичайно важливим буде не тільки сам процес зміни владних повноважень (перерозподіл) між різними «рівнями» органів публічної влади на місцях, а й реальне втілення в практику їхнього функціонування саме ідеї «доброї влади» (доброї до простої звичайної людини, підзвітної місцевій громаді, відповідальної за стан і майбутнє населеного пункту, району, області тощо).

Участь в експертній дискусії «Потенціал децентралізації виробництва електрики та тепла в Україні з початку повномасштабного російського вторгнення»

25 квітня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко 20 квітня 2023 р. взяв участь в експертній дискусії **«Потенціал децентралізації виробництва електрики та тепла в Україні з початку повномасштабного російського вторгнення»**, що була організована Лабораторією критичного урбанізму (Європейський Гуманітарний Університет, Вільнюс).

Під час фахової дискусії В. Омельченко розкрив наступні актуальні питання розвитку української енергетики:

- ✓ переорієнтація на локальне виробництво електроенергії в Україні, зі зниженням залежності від передачі електроенергії на великі відстані;
- ✓ роль малих газових електростанцій в процесі децентралізації української енергетики;
- ✓ значення регіональної політики в енергетичній трансформації України;
- ✓ потенціал формату виробництва енергії силами місцевих спільнот/кооперативів (насамперед із відновлюваних джерел);
- ✓ перспективи просторового планування та будівництва з орієнтацією на самозабезпечення окремих будівель, у т. ч. й шляхом підвищення рівня їх енергоефективності.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-v-ekspertnij-dyskusii-potentsial-detsentralizatsii-vyrobnytstva-elektryky-ta-tepla-v-ukraini-z-pochatku-povnomashtabnogo-rosiiskogo-vtorgnennia>

Участь у Фаховій дискусії «Обговорення шляхів стабілізації енергоринку України»

26 квітня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь у Фаховій дискусії Energy Freedom що відбулася 21 та 27 квітня 2023 р. за **темою «Обговорення шляхів стабілізації енергоринку України»**. Організатором заходу виступив Energy Club – найвпливовіший експертний майданчик в Україні у секторі енергетики. У Фаховій дискусії взяли участь 25 провідних експертів галузі – керівники профільних підприємств, народний депутат України, урядовці, представники неурядових організацій.

В. Омельченко у своїй промові, зокрема, відзначив поглиблення фінансової кризи в електроенергетиці через неефективну роботу діючої моделі ринку електричної енергії. Так, ключова компанія, що забезпечує функцію постачальника спеціальних обов'язків (ПСО) через втрату ЗАЕС та зниження попиту на електроенергію внаслідок російської агресії неспроможна компенсувати різницю у цінах для населення, що упродовж року становить близько 130 млрд грн.

В результаті заборгованість, станом на 20 квітня ц.р., Гарантованого покупця перед постачальниками універсальних послуг (ПУП) зростає до 32,5 млрд грн та має тенденцію до збільшення, особливо у весняно-літній період ремонтної компанії, коли відпуск товарної продукції НАЕК «Енергоатом» скоротиться у 2,5 рази, порівняно із лютим. Це створить каскадне нарощування боргів на усіх сегментах ринку й призведе до підвищених ризиків проходження ОЗП 2023–2024 рр.

Для подолання кризової ситуації В. Омельченко запропонував розпочати невідкладно поетапний перехід до ринкових цін для домогосподарств із врахуванням наявного платоспроможного попиту та надання адресних субсидій малозабезпеченим верствам населення у монетарній формі. Також було запропоновано застосувати екстрений фінансовий інструмент із наповненням ринку ліквідністю шляхом випуску цільових енергетичних ОВДП.

Слухання з питань європейської і євроатлантичної інтеграції у Верховній Раді України

10 травня 2023 р. співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков взяв участь у слуханнях «Спільний порядок денний трансформації України у виконанні політичних критеріїв членства в ЄС і НАТО», які проводив комітет Верховної Ради з питань інтеграції України до Європейського Союзу. Голова комітету І. Климпуш-Цинцадзе окреслила цілі та завдання заходу, наголосила на пріоритетності й актуальності просування інтересів країни на європейському та євроатлантичному напрямках.

У слуханнях взяли участь Перший заступник Голови Верховної Ради О. Корнієнко, Віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішина, заступник керівника Офісу Президента І. Жовква, народні депутати, представники керівництва ряду міністерств і відомств, зокрема, МЗС, МВС, міністерства оборони, міністерства фінансів, міністерства культури та інформаційної політики тощо. Також у слуханнях взяли участь представники громадських організацій.

В ході слухань відбулось зацікавлене та професійне обговорення актуальних проблем порядку денного відносин України з ЄС і НАТО. Представник Центру Разумкова звернув увагу на проблемі інституційно-кадрового забезпечення євроінтеграційних процесів в контексті перспективи започаткування переговорів про вступ до Євросоюзу. Учасники слухань обговорювали стан реалізації завдань в рамках інтеграції до ЄС і НАТО, аналізували поточні проблеми і перспективи політики України на цих напрямках.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/slukhannia-z-pytan-ievropeiskoi-i-ievroatlantychnoi-integratsii-u-verkhovnii-radi-ukrainy>

Участь у науковій конференції «Теоретичні та практичні аспекти політичного розвитку в Україні та світі в умовах повномасштабної російсько-української війни»

15 травня 2023 р. У Львівському національному університеті ім. Івана Франка відбулася наукова конференція «Теоретичні та практичні аспекти політичного розвитку в Україні та світі в умовах повномасштабної російсько-української війни (пам'яті Любомири Мандзій)» (10 травня 2023 р.), в якій взяли участь політологи, історики, юристи, економісти, народні депутати України попередніх скликань, практичні працівники органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, незалежні експерти з Івано-Франківська, Києва, Луцька, Львова, Ужгорода та Чернівців.

В центрі уваги учасників конференції були питання внутрішніх і зовнішніх вимірів національної безпеки під час повномасштабної війни, трансформація політичних інститутів та переосмислення ролі політичних еліт та лідерів громадянського суспільства в умовах сучасного політичного розвитку.

В роботі конференції взяли участь та виступили із доповідями директор військових програм Центру Разумкова **М. Сунгуровський** («Внутрішні та зовнішні виміри безпеки України в умовах російсько-української війни») та науковий консультант з правових питань Центру Разумкова **П. Стецюк** («Діяльність Конституційного Суду України в умовах війни (безпекові аспекти)»).

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-naukovii-konferentsii-teoretichni-ta-praktychni-aspekty-politychnogo-rozvytku-v-ukraini-ta-sviti-v-umovakh-povnomasshtabnoi-rosiiskoukrainskoi-viiny>

Експертна дискусія «Завдання і перспективи української євроінтеграції»

23 травня 2023 р. співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова **М. Пашков** взяв участь в експертному обговоренні проєкту концепції Державної програми з інституційної підготовки України щодо вступу до ЄС, ініційованому урядовим офісом координації європейської і євроатлантичної інтеграції.

У ході дискусії обговорювалися напрями та шляхи інституційно-кадрового забезпечення подальшого процесу євроінтеграції в контексті перспективи започаткування переговорного процесу про вступ України до ЄС.

Водночас учасники обговорення окреслювали проблеми і актуальні завдання внутрішніх трансформацій, що наближають Україну до євроспільноти.

У своєму виступі представник Центру Разумкова, зокрема, звернув увагу на важливість забезпечення ефективної координації дій гілок влади у процесі адаптації законодавства України до нормативно-правового простору ЄС.

Зустріч з Послом Республіки Молдова в Україні

25 травня 2023 р. Центр Разумкова відвідали Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Молдова в Україні пан Валеріу Ківерь та Міністр-радник з політичних питань пан Штефан Горда. Від Центру Разумкова у зустрічі взяли участь Президент Юрій Якименко, співдиректори програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Олексій Мельник та Михайло Пашков, директор економічних та соціальних програм Василь Юрчишин та провідний експерт програм Ольга Пищуліна.

В ході зустрічі відбулося ознайомлення з роботою Центру Разумкова, обговорювалися питання суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації в Україні в умовах опору російській агресії, перспектив повоєнного відновлення, європейської та євроатлантичної інтеграції, ролі Республіки Молдова у міжнародній підтримці України під час війни.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyiny/zustrich-z-poslom-respubliki-moldova-v-ukraini>

Фахова дискусія щодо перспектив розвитку водневого проєкту МЗС ФРН в Україні

30 травня 2023 р. Директор енергетичних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь у Фаховій дискусії із представниками Офісу водневої дипломатії ФРН в Україні. Зокрема, у ході зустрічі В. Омельченко висловив зацікавленість у співробітництві з німецькими партнерами відносно реалізації проєктів із виробництва зеленого водню в Україні та його транспортування до країн ЄС. Також він окреслив основні можливі напрями реалізації проєкту та надав пропозиції з його організації.

Для України цей проєкт є досить важливим з точки зору виконання завдань у рамках Паризької кліматичної угоди зі зниження викидів парникових газів та створення нової галузі інноваційної економіки із забезпеченням значної кількості робочих місць для інженерно-технічних працівників та іншого висококваліфікованого персоналу.

Голова офісу водневої енергетики ФРН в Україні Р. Берндт запропонував енергетичним програмам Центру Разумкова взяти участь у цьому проєкті на попередній стадії його обговорення на впливових міжнародних майданчиках. Ця пропозиція була сприйнята позитивно із орієнтиром на подальше плідне співробітництво.

Засідання НКРЕКП щодо встановлення граничних цін на електроенергію

8 червня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь в обговоренні питання на засіданні НКРЕКП із встановлення граничних цін на електричну енергію.

На засіданні Комісією ухвалено проєкт рішення щодо схвалення встановлення граничних цін відповідно до чинної Методики, затвердженої НКРЕКП на вимогу Закону «Про ринок електричної енергії». Вказані рішення Регулятора, на думку членів НКРЕ КП, направлені на посилення лібералізації ринку електричної енергії. Вони мають забезпечити умови для прогнозованої та фінансово-збалансованої роботи усіх учасників ринку з урахуванням актуальної ситуації в енергосистемі та ринку в цілому.

Під час свого виступу В. Омельченко висловив думку, що діюча модель визначення граничних цін не відповідає моделі ЄС, оскільки вона придушує розвиток ринку, а не служить запобіжником від цінових стрибків. Крім того, рівень граничних цін на електричну енергію в українській моделі на два порядки нижчий, порівняно із фактичними граничними цінами в ЄС.

Ця проблема породжує ринкові викривлення, що призводять до критичних збитків енергетичних підприємств та ускладнює ринкову синхронізацію із країнами ЄС. Це також істотно утруднює торгівлю електричної енергії в умовах необхідності покриття дефіциту в окремі години. В. Омельченко запропонував виправити відповідні вади при ухваленні остаточного рішення із визначення граничних цін.

В обговоренні цього питання на засіданні взяли участь члени НКРЕКП, керівники великих промислових підприємств, представники генерації та народний депутат України.

Участь у міжнародній конференції «Геоeкономіка міжнародного монетарного порядку»

7–8 червня 2023 р. відбулась міжнародна конференція «Геоeкономіка міжнародного монетарного порядку» («Geoeconomics of the international monetary order: money and power in the 21st century»), організована Мексиканською Школою економіки і бізнесу (Universidad Anahuac Puebla – Economics and Business School) та українським Інститутом економіки та прогнозування (National Academy of Sciences of Ukraine – Institute for Economics and Forecasting).

У роботі конференції взяв участь та виступив із презентацією результатів спільного (разом з **Ю. Якименко**) дослідження директор економічних і соціальних програм Центру Разумкова **В. Юрчишин** «Вплив України на формування нового глобального економічного порядку» («Impact of Ukraine on the formation of a new global economic order»).

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnii-konferentsii-geoeconomika-mizhnarodnogo-monetarnogo-poriadku>

Участь в обговоренні зауважень та пропозицій до проекту постанови НКРЕКП «Про встановлення граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку»

13 та 15 червня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь у цьому заході, що проводився на виконання підпункту 5 пункту 3.3 Методики визначення істотного коливання цін та встановлення граничних цін на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку, затвердженій постановою НКРЕКП від 27 вересня 2022 р. № 1221.

У своїх виступах В. Омельченко, зокрема, відзначив, що ст. 7 Регламенту Комісії (ЄС) 2015/1222 від 24 липня 2015 р. про встановлення настанов щодо розподілу пропускнув спроможності та управління перевантаженнями (далі – Регламент САСМ) передбачено, що мінімальні та максимальні ціни повинні бути встановлені для торгових зон держав – членів (сторін) Європейського Союзу чи Енергетичного Співтовариства дотримуючись вимог ст. 41 та 54 Регламенту САСМ. Україна є Стороною Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та відповідно до ст. 5 зазначеного Договору повинна дотримуватися нормативно-правової бази Європейського Співтовариства.

Водночас В. Омельченко відмітив, що формування граничних цін на електричну відповідно до міжнародних зобов'язань України сприятиме поліпшенню фінансового стану енергетичних підприємств, забезпечить market coupling із ринком ЄС, дозволить подолати дефіцит електричної енергії в пікові години споживання та розкриє потенціал синхронізації ОЕС України із ENTSO-E.

У заході взяли участь близько 100 учасників – народні депутати України, представники органів виконавчої влади, керівники найбільших енергетичних й промислових підприємств держави та експерти неурядових організацій.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-v-obgovorenni-zauvazhen-ta-propozytsii-do-proiektu-postanovy-nkrekp-pro-vstanovlennia-granychnykh-tsin-na-rynku-na-dobu-napered-vnutrishnodobovomu-rynku-ta-balansuiuchomu-rynku>

Участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Правові та організаційні аспекти міжнародного співробітництва місцевого самоврядування»

16 червня 2023 р. у польському м. Ломжа (Підляське воєводство) у змішаному режимі відбулась міжнародна науково-практична конференція **«Правові та організаційні аспекти міжнародного співробітництва місцевого самоврядування» (Prawne i organizacyjne aspekty międzynarodowej współpracy samorządowej)**, організована Університетом Ломжа спільно із Національним інститутом місцевого самоврядування. В роботі конференції взяли участь науковці з Польщі, Литви, Латвії, Словаччини, України та Чехії, а також практичні працівники органів місцевого самоврядування з різних польських міст та воєводств.

Виступаючи на конференції з доповіддю «Міжнародна співпраця органів місцевого самоврядування як елемент забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України» (Międzynarodowa współpraca samorządów jako element zapewnienia nieodwracalności europejskiego i euroatlantyckiego kursu Ukrainy») (on-line) науковий консультант з правових питань Центру Разумкова Петро Стецюк, зокрема, звернув увагу на потребу системного удосконалення українського законодавства в частині організації міжнародної співпраці органів місцевого самоврядування. На думку експерта, співпраця українських місцевих рад із своїми центрально-європейськими «колегами» в умовах триваючої російської агресії є свідченням не тільки політичної підтримки, але й «живим» підтвердженням європейської ідентичності Українського народу.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnii-naukovo-praktychnii-konferentsii-pravovi-ta-organizatsiini-aspekty-mizhnarodnogo-spirovbitnytstva-mistsevogo-samovriaduvannia>

Участь у Міжнародній науковій конференції «Конституція України в період війни та післявоєнного відновлення»

23 червня 2023 р. у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка у змішаному режимі відбулась міжнародна наукова конференція **«Конституція України в період війни та післявоєнного відновлення»**.

В роботі конференції взяли участь вчені-конституціоналісти з України та Польщі, а також практичні працівники органів державної влади та незалежні експерти.

Виступаючи на конференції з доповіддю «Вплив війни на Конституцію України» (онлайн) науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці доктор права Петро Стецюк, зокрема, звернув увагу на численні фактори негативного впливу війни на Конституцію України, системне нівелювання її регулятивної функції як Основного Закону держави та необхідність підготовки і ухвалення після війни нової Конституції України.

На думку експерта, цього вимагатиме також процес набуття Україною повноправного членства України і ЄС та НАТО.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnii-naukovii-konferentsii-konstytutsiia-ukrainy-v-period-viiny-ta-pisliavoienno-go-vidnovlennia>

Міжнародний семінар «Можливості для зеленого водню в Україні: як відбудувати краще та екологічніше?»

27 червня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко виступив на Міжнародному семінарі із доповіддю «Варіанти використання зеленого водню в Україні».

Агресивна війна значно змінила напрямок розвитку України, а також Європи. Вона підкреслила необхідність прискорення енергетичного переходу не лише для обмеження глобального потепління, але й навіть для зміцнення енергетичної безпеки.

Відновлювані джерела енергії, зелений водень і продукти з низьким вмістом вуглецю стануть основою цього переходу. Для зменшення залежності від викопного палива вирішальне значення має швидке поширення відновлюваної енергетики та її похідного «зеленого» водню. Широке впровадження «зеленого» водню може призвести до появи глобального водневого ринку, оскільки регіони з високим потенціалом попиту та регіони з високим потенціалом низьковитратного виробництва демонструють обмежений перетин.

Але залишається багато питань щодо того, яку роль може відігравати водень, і багато людей тільки починають розуміти водень як паливо і похідну речовину. Це вимагає створення спільної відправної точки для початку.

В рамках ініціативи «Глобальна воднева дипломатія» Федерального міністерства закордонних справ Німеччини, семінар «Можливості для зеленого водню в Україні» є першим кроком до того, щоб об'єднати українські та європейські аналітичні центри, обмінятися думками та намітити можливі наступні кроки для співпраці.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/mizhnarodnyi-seminar-mozhlyvosti-dlia-zelenogo-vodniu-v-ukraini-ia-vidbuduvaty-krashche-ta-ekologichnishe>

Фахова дискусія щодо майбутнього розвитку спотового ринку електричної енергії

4 липня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова взяв участь в заході державного підприємства АТ «Оператор ринку» із питання перспективного розвитку спотового ринку електричної енергії в Україні.

Новим викликом для енергетичної галузі є об'єднання спотового ринку електричної енергії України з глобальним ринком Європейського Союзу. Він пов'язаний з адаптацією Регламенту Комісії (ЄС) 2015/1222, який Рада міністрів Енергетичного Співтовариства впровадила 15 грудня 2022 р. Відповідно до цього документу, Україна, як країна Енергетичного Співтовариства, й країни ЄС зобов'язані об'єднати спотову торгівлю електроенергією до 2024 р.

АТ «Оператор ринку», який з 2019 р. розвиває ринок «на добу наперед» і внутрішньодобовий ринок в Україні, взяв на себе сміливу й відповідальну місію ефективно впровадити market coupling. Це непросте завдання, яке потребує вирішення багатьох проблем, пов'язаних з тим, що Україна поки не є членом ЄС.

У заході взяли участь близько 15 учасників – керівництво АТ «Оператор ринку», представники бізнесу та експертного співтовариства.

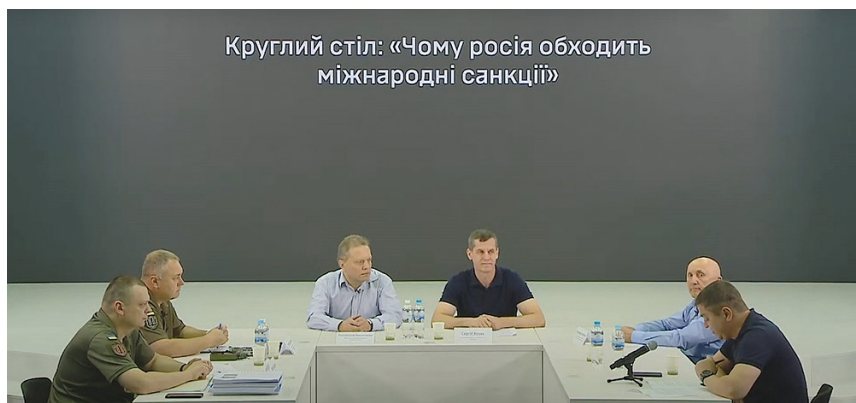

Круглий стіл «Чому росія обходить міжнародні санкції?»

13 липня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь в Круглому столі, організованому Military Media Center, в якості спікера.

Теми до обговорення:

- ✓ актуальний стан санкційного пакету запровадженого щодо на та його вплив на оборонно-промисловий та енергетичний сектори країни-агресора;
- ✓ вплив ембарго на нафту та нафтопродукти на подальші спроможності на для ведення війни в Україні;
- ✓ проблеми санкційного моніторингу продажу товарів і технологій подвійного використання;
- ✓ способи обходу санкцій рф (країни, що допомагають росії обійти санкції);
- ✓ використання рф іноземних комплектуючих у виробництві зброї;
- ✓ шляхи удосконалення санкційного моніторингу можливостей із розширення пакету на країни-фасілітатори під-санкційного реекспорту.

Публічна дискусія «Конституція і конституційний лад України після війни»

20 липня 2023 р. Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова **П. Стецюк** взяв у публічній дискусії «Конституція і конституційний лад України після війни». Захід було організовано ГО «Агенція відновлення та розвитку» за підтримки «Європейського фонду за демократію» (European Endowment For Democracy) у партнерстві з Центром політико-правових реформ.

Беручи участь у дискусії, П. Стецюк, зокрема, зазначив, що після завершення війни в Україні мали б відбутися (послідовно) три етапи в її повоєнному конституційному розвитку: перший – відновлення в країні конституційного правопорядку; другий – внесення до Конституції України змін, критично необхідних для налагодження належного функціонування конституційно-правового механізму здійснення державної влади; третій – підготовка і ухвалення нової Конституції України. Надзвичайно важливим, на думку експерта, після закінчення війни буде збереження базових засад конституційного ладу України, насамперед як держави Українського народу, держави суверенної, демократичної, соціальної та правової. В той же самий час, при підготовці та ухваленні нової Конституції України варто «подумати» про розширення конституційних характеристик сучасної Української у зв'язку з появою нових геополітичних викликів та загроз. Одним із таких напрямів, на думку П. Стецюка, може стати надання Україні статусу «екологічної конституційної держави».

Захід відбувся у змішаному режимі. В його роботі взяли участь науковці, представники громадських організацій, благодійних фондів, підприємницьких спільнот, волонтерських об'єднань та груп тощо з Києва, Кропивницького, Луцька, Харкова та інших міст (всього близько 60 осіб).

Форум «Зелене відновлення України: розвиток відновлюваної енергетики та альтернативних видів палива в умовах відновлення та трансформації енергетики України»

27 липня 2023 р. відбувся Форум «Зелене відновлення України», в якому взяв участь директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко.

Форум зосередився на розвитку відновлюваної енергетики та альтернативних видів палива в умовах відновлення та трансформації енергетики України. Ця зустріч об'єднала експертів, лідерів галузі, державні установи та інших зацікавлених сторін, які обговорюватимуть найважливіші питання та виклики, пов'язані з переходом до «зеленої» енергетики в Україні. Всього у цьому заході взяло участь близько 80 учасників.

Організатор Форуму – Energy club.

Форум складався із трьох панельних дискусій:

1. Потенціал та реальні перспективи розвитку відновлюваної енергетики України.
2. Побудова сталої енергетичної системи: роль Energy Storage у майбутньому України.
3. Розвиток виробництва біопалива в Україні: Перспективи біометану, біоетанолу та біодизелю. Енергетична незалежність та декарбонізація у транспорті.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/forum-zelene-vidnovlennia-ukrainy-rozvytok-vidnovliuvanoi-energetyky-ta-alternatyvnykh-vydiv-palyva-v-umovakh-vidnovlennia-ta-transformatsii-energetyky-ukrainy>

Засіданні Робочої групи з моніторингу за виконанням Закону України «Про ринок природного газу» та державним регулюванням ринку природного газу

3 серпня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центра Разумкова В. Омельченко взяв участь у засіданні Робочої групи з моніторингу за виконанням Закону України «Про ринок природного газу» та державним регулюванням ринку природного газу під головуванням першого заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг О. Кучеренка.

Організатор – Комітет Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг.

Порядок денний засідання:

1. Щодо оздоровлення фінансового стану та перспектив НАК «Нафтогаз України» (доповідач: Чернишов О. М., НАК «Нафтогаз України»).
2. Щодо результатів виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (доповідачі: НАК «Нафтогаз України», Мінінфраструктури, НКРЕКП, Асоціація міст України).
3. Щодо стану біржової торгівлі та необхідності розвитку конкурентного короткострокового оптового газового ринку та його ліквідності на торгових платформах (доповідачі: НАК «Нафтогаз України», Асоціація газовидобувних компаній України, Міненерго, Українська енергетична біржа).
4. Щодо стану газотранспортної системи України, обсягів транзиту природного газу через територію України, та перспектив розвитку ГТС України (доповідачі: ТОВ «Оператор ГТС України», Міненерго, АТ «Магістральні газопроводи України»).

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/zasidanni-robochoi-grupy-z-mo-nytyngu-za-vykonanniam-zakonu-ukrainy-pro-rynok-pryrodnogo-gazu-ta-derzhav-nyum-regulivanniam-rynku-pryrodnogo-gazu>

Міжнародна конференція «Як виглядає шлях України до ЄС?»

18 серпня 2023 р. Представники Центру Разумкова – співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки М. Пашков і директор енергетичних програм В. Омельченко взяли участь у міжнародній конференції «Як виглядає шлях України до ЄС?», присвяченій проблемам і перспективам європейської інтеграції. У рамках панельної дискусії виступили Віцепрем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішина, перший заступник Голови Верховної Ради О. Корнієнко, Віцепрем'єр-міністр з відновлення України О. Кубраков, Голова Представництва ЄС в Україні М. Маасікас, експерт Президентства Франції А. Адам, Віцепрем'єр-міністр Молдови Н. Попеску.

Також у конференції взяли участь урядовці, політики та громадські діячі України та країн-партнерів. Загалом дискусія була присвячена комплексу проблем сучасного стану та перспективам розвитку відносин Києва і Брюсселя, зокрема, обговорювався порядок денний актуальних проєвропейських реформ, шляхи відбудови країни, підготовка до переговорів про членство України в ЄС. Окрему увагу учасники заходу присвятили викликам і завданням економічної інтеграції України до європейського ринку, актуальним проблемам у сфері зміцнення демократичних інституцій, захисту прав людини, забезпеченню верховенства права.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/mizhnarodna-konferentsiia-yak-vygladaie-shliakh-ukrainy-do-yes>

Форум «Ukrainian Gas Open»

17 вересня 2023 р. в м. Києві відбулася важлива подія, присвячена ключовим аспектам газової галузі України, включаючи видобуток, транспортування, зберігання та продаж природного газу.

Програма форуму охоплювала три панельні дискусії на актуальні теми: цілі, поставлені Президентом України щодо збільшення видобутку природного газу та створення умов для забезпечення енергетичної незалежності; розвиток українського газового ринку в умовах війни; глобальні тренди у розвитку газового сектору в Європі та досвід біржової торгівлі в Україні.

Організаторами Форуму виступили Energy Club та Асоціація «Газові трейдери України». Разумков Центр взяв участь у цьому заході в якості інформаційного партнера.

У Форумі взяли участь голова Комітету ВР України із енергетики А. Герус, заступник міністра енергетики М. Колесник, керівники державних та приватних компаній та провідні експерти галузі. Центр Разумкова на цьому заході представляв директор енергетичних та інфраструктурних програм В. Омельченко.

На Форумі значна увага приділена планам із нарощування газовидобутку, податковій та регуляторній політиці в галузі видобування ресурсів. Більшістю спікерів відзначено значний потенціал українського газовидобутку та виявлення певного інтересу міжнародних інвесторів до розробки українських родовищ.

Розглянуті основні інструменти інвестування: договори про розподіл продукції, договори про спільну діяльність, аукціони. Приділена значна увага розробці чорноморського газового шельфу, його інвестиційним можливостям та перспективному партнерству.

Також на Форумі відбулася дискусія щодо проблем державного регулювання, викривлення моделі ПСО та монопольного становища на ринку НАК «Нафтогаз України». Розглянуті плани розвитку ОГТСУ до 2032 р., наявні та перспективні інтерконектори країн ЄС та України на прикладі проєкту між ОГТСУ й GAZ SYSTEM S.A. та проєкту з Молдовою.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/forum-ukrainian-gas-open>

Участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Шляхи повоєнної розбудови України: правовий і економічно соціальний вимір»

13 жовтня 2023 р. Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці **П. Стецюк** взяв участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Шляхи повоєнної розбудови України: правовий і економічно соціальний вимір» (м. Київ, 13 жовтня 2023 р.).

Захід організований Національною Академією Наук України, Київським університетом права, Міжнародним центром правових та економіко-соціальних досліджень країн Центрально Східної Європи КУП НАН України (м. Ужгород). В роботі конференції взяли участь відомі вчені економісти, політологи, правознавці з України, Ірландії, Словаччини та Чехії.

Виступаючи із доповіддю «Забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України в повоєнній перспективі (конституційно-правові аспекти)», П. Стецюк окрему увагу привернув до проблеми системності в діяльності органів державної влади в процесі досягнення Україною повноправного членства в ЄС та НАТО.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnii-naukovo-praktychnii-konferentsii-shliakhy-povoiennoi-rozbudovy-ukrainy-pravovyi-i-ekonomichno-sotsialnyi-vymir>

Пресконференція на тему: «Формування Конституційного Суду України в аспекті євроінтеграції»

Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці Петро Стецюк взяв участь у пресконференції «Формування Конституційного Суду України в аспекті євроінтеграції» (18 жовтня 2023 р., прес-центр інформаційного агентства «Укрінформ»).

Участь у заході взяли також народні депутати України Д. Маслов (голова Комітету з питань правової політики Верховної Ради України) та Я. Юрчишин, експерт Центру політико-правових реформ А. Магера, а також колишні голови конституційних судів Литви Д. Жалімас та Грузії Г. Папуашвілі.

Учасники пресконференції обговорили питання стану кадрового забезпечення Конституційного Суду України, початку роботи Дорадчої Групи експертів КСУ, а також нових завдань та викликів, які можуть виникнути перед КСУ у зв'язку активізацією євроінтеграційних процесів.

Нарада НКРЕКП «Про граничні ціни на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку»

19 жовтня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь в нараді НКРЕКП щодо визначення граничних цін на ринку електричної енергії.

У своїй доповіді він рекомендував членам НКРЕКП враховувати наступні фактори під час ухвалення рішення щодо цього питання:

1. Прогнозний дефіцит за потужністю в пікові години споживання в окремі дні опалювального сезону може становити 2-3 ГВт й для його мінімізації необхідно створити сприятливі умови для імпорту електричної енергії із Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії та Молдови.
2. Передбачається істотне зростання цін електроенергії на ринках країн ЄС в ОЗП 2023-2034 рр. внаслідок сезонного зниження сонячної генерації, збільшення попиту та зростання цін на природний газ. Таким чином, рівень прайс-кепів має перевищувати ціну імпорту електроенергії й покривати витрати на її доставку.
3. На порядку денному стоїть питання необхідності імплементації Регламенту Європейської Комісії №2015/1222 у частині визначення граничних цін на електроенергію. Воно відноситься до зобов'язання України в рамках приєднання до Договору про Енергетичне Співтовариство.

У Нараді взяли участь співробітники НКРЕКП, народні депутати України, керівники енергетичних та промислових компаній, представники громадських організацій.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/narada-nkrekp-pro-granychni-tsiny-na-rynku-na-dobu-napered-vnutrishnodobovomu-rynku-ta-balansuiuchomu-rynku>

Участь у Міжнародному круглому столі «Право на освіту. Освітнє право України»

25 жовтня 2023 р. Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці П. Стецюк взяв участь у Міжнародному круглому столі «Право на освіту. Освітнє право України», який відбувся в Київському національному університеті ім. Т. Шевченка. В заході взяли участь ректор КНУ ім. Т. Шевченка В. Бугров, президент «Європейської асоціації освітнього права та політики» проф. Ян Де Груф (Бельгія), народний депутат України 2-го скликання, перший заступник міністра освіти (2016–2018 рр.) В. Ковтунець, суддя Конституційного Суду України у відставці В. Кампо, проєктор з юридичних питань та міжнародних зв'язків Європейського університету М. Тимошенко, а також викладачі та науковці з різних ВНЗ України.

У своєму виступі П. Стецюк привернув увагу учасників круглого столу до потреби суттєвого оновлення українського освітнього законодавства у зв'язку з проголошенням Україною незворотності свого європейського та євроатлантичного курсу. На думку експерта, надзвичайно важливе значення в наші дні та особливо після війни матиме «освіта дорослих», проєкт закону про яку ВРУ ухвалила в першому читання ще на початку цього року.

Участь у Круглому столі «Що далі після «дня виборів»?»

Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці П. Стецюк взяв участь у Круглому столі «Що далі після «дня виборів»?», який відбувся **30 жовтня 2023 р.** у Львівському національному університеті ім. Івана Франка.

Захід було організовано в рамках «Програми Еразмус+» за напрямом «Жан Моне для вищої освіти» на кафедрі політології ЛНУ ім. І. Франка за підтримки Європейського Союзу.

В центрі уваги учасників заходу були питання правових та політичних обставин непроведення загальнонаціональних виборів в Україні в умовах воєнного стану, легітимності органів державної влади, які не пройшли «планові перевибори» в умовах війни, а також можливого часу та умов проведення повоєнних виборів в Україні.

У своєму виступі П. Стецюк привернув увагу учасників круглого столу до потреби суттєвого оновлення національного виборчого законодавства для належної організації повоєнних виборів, в т. ч. і вирішення питання правових підстав конституційної вимоги до кандидатів у народні депутати «проживання в Україні протягом останніх п'яти років» (ч. 2 ст. 76 Конституції України).

В роботі Круглого столу взяли участь відомі вчені політологи, історики, юристи, народні депутати України та депутати місцевих рад, представники місцевих осередків політичних партій.

Участь у Восьмому українському газовому форумі: нова енергетична архітектура світу та зелений перехід

Форум відбувся 25–26 жовтня 2023 р. у м. Києві за участю 115 делегатів. Із доповідями виступили близько 70 доповідачів. Делегати представляли більш ніж 45 компаній-резидентів та 18 міжнародних компаній. До форуму долучилися представники більше 10 засобів масової інформації. Географія форуму охопила понад 15 країн світу.

Від Центру Разумкова у Форумі в якості спікера взяв участь директор енергетичних програм В. Омельченко.

У своїй доповіді він, зокрема, торкнувся питань: підготовки енергетичної інфраструктури до опалюваного сезону, проблеми функціонування моделі ринку електричної енергії та напрямів створення нового профілю енергетики України у післявоєнний період.

Генеральний партнер Форуму: МХП Еко Енерджі.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-vosmomu-ukrainskomu-gazovomu-forumi-nova-energetychna-arkhitektura-svitu-ta-zelenyi-perehid>

Безпекові ризики у сфері енергетики: думка громадян та пропозиції експертів

30 жовтня 2023 р. в інформаційному агентстві Укрінформ відбулася пресконференція «Безпекові ризики у сфері енергетики», у якій взяв участь директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко.

Питання до обговорення:

1. Енергетика та критична інфраструктура в умовах війни: очікування українців щодо опалювального періоду.
2. Критичне питання ядерної безпеки: громадська думка про ризики аварії на ЗАЕС та необхідні кроки влади.

Під час заходу оприлюднені результати загальнонаціонального опитування, яке було проведене Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова 9–15 серпня 2023 р. У ньому взяли участь 2 019 респондентів. Опитування проводилося за стратифікованою багатоступеневою вибіркою із застосуванням випадкового відбору на перших етапах формування вибірки та квотного методу відбору респондентів на заключному етапі. Структура вибіркової сукупності відтворює демографічну структуру дорослого населення територій, на яких проводилося опитування, станом на початок 2022 р. (за віком, статтю, типом поселення).

Лекція для студентів НАУКМА

30 жовтня співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков провів лекцію-семинар **«Особливості і пріоритети української дипломатії в умовах війни»** зі студентами-магістрами спеціальності «міжнародні відносини» Національного університету «Києво-Могилянська академія».

В ході лекції окреслювалися етапи еволюції стратегічних пріоритетів зовнішньої політики України, особливості та ключові завдання діяльності офіційного Києва на світовій арені в період широкомасштабної війни, специфіка й інструменти воєнної дипломатії на нинішньому етапі.

Також обговорювалися актуальні геополітичні процеси, їх вплив на Україну.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyiny/leksiia-dlia-studentiv-naukma>

Другі слухання НКРЕКП «Про граничні ціни на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку та балануючому ринку»

31 жовтня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Разумков Центру **В. Омельченко** взяв участь в других слуханнях НКРЕКП щодо визначення граничних цін на ринку електричної енергії.

У своїй доповіді він зауважив, що підняття граничних цін ранкового та вечірнього піку відповідно до 6 900 та 7 500 грн за 1 МВт-год, ймовірно, недостатньо сприятиме покриттю дефіциту у зимовий період шляхом імпорتنих поставок. Це пояснюється тим, що ціни на електроенергію в ЄС помітно зростатимуть внаслідок: зниження температур; скорочення генерації сонячними електростанціями; підвищення цін на газ через зупинку видобутку на родовищі Тамар та обмеження на 30% поставок СПГ в Європу з Катару через технологічні причини.

В. Омельченко запропонував НКРЕКП переглянути граничні ціни із врахуванням зазначених факторів та замість того, щоб робити акценти на адміністративні важелі впливу на ринок, більше сфокусуватися на регуляторних заходах спрямованих на усуненні антиконкурентної поведінки деяких учасників ринку, зокрема, за допомогою імплементації правил REMIT.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/drugi-slukhannia-nkrekp-pro-granychni-tsiny-na-ryнку-na-dobu-napered-vnutrishnodobovomu-ryнку-ta-balan-suiuchomu-ryнку>

Залучення громадянського суспільства до процесів євроінтеграції України

7 листопада співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова **М. Пашков** взяв участь у круглому столі «Залученість громадянського суспільства до переговорного процесу з ЄС», який організовано Українським центром європейської політики за підтримки ІСАР «Єднання».

У рамках круглого столу було презентоване дослідження **«На шляху до європейської інтеграції: дослідження існуючих проєктів, потреб стейкхолдерів та оптимізація ресурсів в Україні»**.

У дискусії взяли участь урядовці, представники громадських організацій, іноземні експерти тощо. Обговорювалися проблеми готовності української сторони до переговорного процесу про вступ до ЄС. Однією з головних тем круглого столу було об'єднання зусиль і потенціалу громадського суспільства України для ефективного просування на євроінтеграційному шляху.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/zaluchennia-gromadianskogo-suspilstva-do-protsesiv-ievrointegratsii-ukrainy>

Участь у Міжнародній науковій конференції «Політико-правові наслідки вступу України до ЄС та НАТО»

Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці **П. Стецюк** зяв участь у Міжнародній науковій конференції «Політико-правові наслідки вступу України до ЄС та НАТО» («Ustrojowe konsekwencje przystąpienia Ukrainy do Unii Europejskiej i NATO»), яка відбулася 7–8 листопада 2023 р. в Жешуві (РП).

Захід організований Жешувським університетом права (WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa) та проходив в рамках чергового засідання Українсько-Польського Клубу Конституціоналістів. В роботі конференції взяли участь відомі вчені-конституціоналісти з Варшави, Гданська, Лодзя, Львова, Києва, Кракова, Одеси, Торуня, Харкова та інших українських та польських міст.

Учасники конференції обговорили питання можливих перешкод та шляхів їхнього подолання при вступі України до ЄС та НАТО, ролі національних парламентів у процесі європейської інтеграції, а також можливих конституційних змін, пов'язаних із вступом до Європейського Союзу та НАТО. Польські вчені поділились досвідом конституційно-правового регулювання процесу адаптації національної конституційно-правової системи до європейських та євроатлантичних структур. Питання особливостей функціонування конституційно-правового механізму забезпечення стратегічного курсу України на набуття нею повноправного членства у ЄС та НАТО були в центрі уваги виступу на конференції наукового консультанта з правових питань Центру Разумкова П. Стецюка.

Детальніше про захід: <https://wspia.eu/pl/uczelnia/aktualnosci/konsekwencje-wstapienia-ukrainy-do-ue-i-nato-miedzynarodowa-dyskusja-w-wspia/>

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnii-naukovii-konferentsii-politykopravovi-naslidky-vstupu-ukrainy-do-yes-ta-nato>

Зустріч зі студентами університету «Дніпровська Політехніка»

10 листопада 2023 р. співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова **М. Пашков** взяв участь у експертній дискусії, яка була проведена на базі кафедри міжнародних відносин Національного університету «Дніпровська політехніка».

Перед студентами університету виступили представники державних структур і неурядових аналітичних центрів, зокрема – МЗС, Національного інституту стратегічних досліджень, Центру Разумкова, Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння, Ради зовнішньої політики «Українська призма», Центру досліджень регіональної безпеки (м. Суми) тощо.

У своєму виступі М. Пашков окреслив напрями діяльності Центру Разумкова, розповів про останні дослідження, відповів на запитання студентів.

Засідання Робочої групи Комітету з питань енергетики та ЖКГ ВР України з моніторингу за виконанням Закону України «Про ринок природного газу» та державним регулюванням ринку природного газу

15 листопада 2023 р. директор енергетичних та інфраструктурних програм Центра Разумкова В. Омельченко взяв участь у даному засіданні, що відбулося під головуванням першого заступника Комітету з питань енергетики та ЖКХ ВР України О. Кучеренка.

Особлива увага у ході засідання приділена виконанню Указу Президента України № 737/2023 «Щодо додаткових заходів із посилення стійкості функціонування енергетичної системи та підготовки національної економіки до роботи в осінньо-зимовий період 2023/24 року». Указ увів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 7 листопада 2023 р.

Робочою групою були розглянуті наступні питання й сформовані відповідні пропозиції:

- ✓ Про загальний стан розрахунків за природний газ та формування дебіторської заборгованості НАК «Нафтогаз України», станом на початок другого опалювального сезону 2023/24 р., в розрізі основних категорій споживачів, а також фактично сформованого резерву на знецінення заборгованості, станом на кінець III кварталу 2023 р. (доповідачі: НАК «Нафтогаз України», Міністерство енергетики України);
- ✓ Про стан дебіторської заборгованості Оператора ГТС, станом на початок опалювального сезону 2023/24 р, в розрізі основних категорій споживачів, а також фактично сформованого резерву на знецінення заборгованості, станом на кінець III кварталу 2023 р. (доповідачі: ТОВ «Оператор ГТС України», НКРЕКП, Міністерство енергетики України);

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/zasidannia-robochoi-grupy-komitetu-z-pytan-energetyky-ta-zhkg-vr-ukrainy-z-monitoryngu-za-vykonaniem-zakonu-ukrainy-pro-rynok-prirodnogo-gazu-ta-derzhavnym-regulivanniam-ryнку-prirodnogo-gazu>

- ✓ Про погашення заборгованості з різниці у тарифах та компенсації учасникам ринку природного газу витрат, пов'язаних із виконанням покладених на них спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (доповідачі: Мінінфраструктури України, НКРЕКП, Асоціація міст України, НАК «Нафтогаз України»);
- ✓ Про врегулювання погашення заборгованості підприємств теплоенергетики за природний газ, яка не пов'язана з утворенням заборгованості за природний газ через різницю в тарифах на теплову енергію (доповідачі: Мінінфраструктури України, НКРЕКП, Асоціація міст України, НАК «Нафтогаз України»);
- ✓ Щодо проведення взаєморозрахунків, передбачених статтею 4 Закону України «Про заходи, спрямовані на подолання кризових явищ та забезпечення фінансової стабільності на ринку природного газу» (доповідачі: НАК «Нафтогаз України», НКРЕКП, Міністерство енергетики України);
- ✓ Щодо розрахунку компенсації суб'єктам ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки, а також непокритих доходами витрат, здійснених з метою їх виконання за період виконання спеціальних обов'язків з 1 березня 2022 р. до 31 грудня 2023 р. (доповідачі: Держаудитслужба, НАК «Нафтогаз України»).

У засіданні взяли участь народні депутати України, представники центральних органів виконавчої влади, керівники енергетичних компаній, представники місцевих органів влади та експерти.

Міжнародний семінар із перспектив розвитку водневої енергетики в ЄС та Україні

16 листопада 2023 р. директор Енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко виступив із доповіддю на вказаному семінарі «Проблеми та перспективи розвитку водневої енергетики в Україні».

У своїй доповіді він, зокрема, зробив аналіз ризиків транспортування великих обсягів водню трубопровідним транспортом та підкреслив важливість поступового створення внутрішнього ринку зеленого водню з метою досягнення кліматичних цілей, які Україна взяла на себе у рамках Паризької кліматичної угоди 2015 р.

Також В. Омельченко вказав на виклик, що стоїть перед провідними експортерами промислової продукції у зв'язку із імплементацією одного із найпотужніших інструментів ЄС щодо зниження викидів парникових газів – СВМ (The EU's Carbon Border Adjustment Mechanism). Однією із дієвих відповідей на цей виклик має стати розвиток сектору «зеленого» водню в Україні у тісній кооперації із європейськими партнерами.

У Міжнародному семінарі взяли участь провідні європейські експерти із розвитку водневої енергетики та представники Міністерства економіки ФРН.

Організатори заходу – Офіс водневої дипломатії Міністерства економіки ФРН разом із Dena та Giz. Кількість учасників – до 20 осіб.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/mizhnarodnyi-seminar-iz-perspektyv-rozvytku-vodnevoi-energetyky-v-yes-ta-ukraini-202311231100>

Засідання НКРЕКП щодо питання зміни тарифів на постачання, диспетчеризацію та розподіл електричної енергії, а також стосовно встановлення тарифу для постачальників універсальних послуг

16 листопада 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь у засіданні НКРЕКП в якості доповідача із вищезазначених питань.

На вказаному засіданні НКРЕКП ухвалила рішення про схвалення проєктів відповідних постанов про коригування тарифів на послуги з передачі електричної енергії, на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління НЕК «Укренерго», а також на послуги з розподілу електричної енергії із застосуванням стимулюючого регулювання, із застосуванням методології «Витрати+» та на послуги постачальників універсальних послуг на 2024 р.

У засіданні взяли участь члени НКРЕКП, представники енергетичних компаній, народні депутати України та профільні експерти. Усього до 50 осіб.

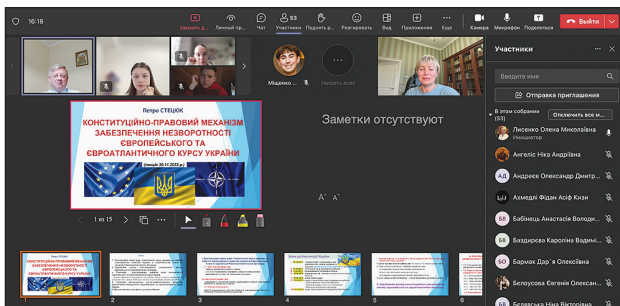

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/zasidannia-nkrekp-shchodo-pytannia-zminy-taryfiv-na-postachannia-dyspetcheryzatsiiu-ta-rozpodil-elektrychnoi-energii-a-takozh-stosovno-vstanovlennia-taryfu-dlia-postachalnykiv-universalnykh-poslug>

Лекція для студентів Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

20 листопада науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці Петро Стецюк провів лекцію «Конституційно-правовий механізм забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України» для студентів 2-го курсу Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (спеціальність «Міжнародне право»).

В лекції було акцентовано увагу на змісті та особливостях конституційних змін 2019-го р. щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України у Європейському Союзі та організації Північноатлантичного Договору, зарубіжному досвіді конституційного регулювання питань європейської та євроатлантичної інтеграції, а також на стані реалізації/виконання конституційних приписів щодо незворотності європейського та євроатлантичного курсу України.

Наприкінці лекції науковий консультант з правових питань Центру Разумкова П. Стецюк відповів на низку запитань студентів Інституту міжнародних відносин, зокрема, щодо перспектив конституційного розвитку України в контексті європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/lektsiia-dlia-studentiv-institutu-mizhnarodnykh-vidnosyn-kyivskogo-natsionalnogo-universytet-imeni-tarasa-shevchenka>

Лекція для студентів Національного університету «Києво-Могилянська академія»

21 листопада експерт Центру Разумкова В. Юрчишин провів онлайн лекцію для студентів Національного університету «Києво-Могилянської академії» на тему «Деякі макроекономічні особливості у світі та Україні». В процесі проведення були розглянуті головні макроекономічні показники за 2021-2023 рр., прогноз на 2024 р. та як зміниться економічне становище країни у найближчі 3 місяці і 2-3 роки.

До лекції приєдналися близько 30 осіб.

Українські голоси за кордоном: підтримка інтеграції України до ЄС

24 листопада співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков взяв участь у воркшопі **«Українські голоси за кордоном: забезпечення шляху України до членства в ЄС та посилення солідарності з Україною у протистоянні російській агресії та післявоєнній відбудові»**.

Захід було проведено в рамках Програми сприяння громадської активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

У дискусії взяли участь представники громадських організацій, аналітичних центрів.

Обговорювалися шляхи і механізми просування українських наративів у європейській дискусії, посилення ролі неурядових інституцій у інформаційній підтримці руху України до ЄС, з огляду на перспективи започаткування переговорного процесу про вступ.

Однією з головних тем було об'єднання зусиль і потенціалу громадського суспільства України для забезпечення зовнішніх умов для європейської інтеграції України.

Участь у публічній дискусії «Демократична стійкість парламенту в умовах війни: довіра та роль громадянського суспільства»

24 листопада 2023 р. науковий консультант з правових питань Центру Разумкова П. Стецюк взяв участь у публічній дискусії «Демократична стійкість парламенту в умовах війни: довіра та роль громадянського суспільства». Захід було організовано Програмою USAID «РАДА: наступне покоління» у змішаному режимі.

В його роботі взяли участь перший заступник Голови Верховної Ради України О. Корнієнко (онлайн), голови парламентських комітетів, народні депутати України, представники проєктів та програм міжнародної технічної допомоги, а також співробітники вітчизняних аналітичних центрів та громадських організацій.

Акцентуючи увагу на важливості постійного зв'язку між громадянським суспільством та парламентом у справі забезпечення «демократичної стійкості» останнього в умовах війни, науковий консультант з правових питань Центру Разумкова П. Стецюк, повернув увагу учасників публічної дискусії до питань відкритості діяльності ВРУ, забезпечення нею внутрішньо парламентської демократії (зокрема в частині гарантування прав та законних інтересів парламентської меншості), а також щодо потреби постійного удосконалення парламентських процедур, в т. ч. і в частині організації законодавчого процесу. Останнє, на думку експерта, стосується також і ч. 10 ст. 83 Конституції України.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-publichnii-dyskusii-demokratychna-stiikist-parlamentu-v-umovakh-viiny-dovira-ta-rol-gromadiansko-go-suspilstva>

Громадська рада при МЗС України: плани на наступний рік

28 листопада співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков взяв участь у черговому засіданні Громадської Ради при МЗС України, присвяченому планам роботи на 2024 р.

Обговорювалися шляхи та механізми співпраці представників громадських організацій з профільними підрозділами міністерства щодо реалізації адресних політик МЗС, участі у заходах і акціях з просування українських наративів за кордоном.

Окрему увагу учасники засідання приділили проблемам активізації співробітництва з організаціями української діаспори, більш ефективного використання їх потенціалу для підтримки зовнішньополітичного курсу країни.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/gromadska-rada-pry-mzs-ukrainy-plany-na-nastupnyi-rik>

Участь у міжнародній конференції «Поza конфліктом: шлях України до відновлення, реформ та післявоєнної відбудови»

29 листопада 2023 р. директор економічних програм Центру Разумкова В. Юрчишин взяв участь у міжнародній конференції **«Поza конфліктом: шлях України до відновлення, реформ та післявоєнної відбудови»**.

В. Юрчишин у виступі на панелі «Шлях України до членства у Євroatлантичному товаристві» виокремив два аспекти розгляду питання – зовнішній і внутрішній.

Зовнішній акцентується на тому, що важливим для України є усвідомлення світовою демократичною спільнотою того, що військова та цивільна допомога Україні матиме більший вплив, якщо розглядатиметься владними і громадянськими інститутами у партнерських країнах не лише як питання міжнародної гуманітарної солідарності, а й завдання і потреби національної безпеки. При цьому підтримка України сьогодні означає посилення безпеки партнерських країн (насамперед європейських) як у сьогоднішній, так і у перспективі, вагомою складовою чого є як перемога України, так і оновлення України як демократичної європейської країни.

Водночас війна в Україні має найбільший вплив (крім самої України) на Європу. Останніми роками Європейський Союз піддавався політичним (євроскептицизм), економічним (фінансові та боргові кризи), соціальним (імміграційні шоки) випробуванням. Подібним чином відбувалася недооцінка ризиків енергетичної і сировинної залежності від авторитарного російського режиму.

Відтак, війна «нагадала» європейському суспільству та європейському політикуму про **цінності, на яких формувався і зміцнювався Європейський Союз, які потребують захисту і які не можуть розмінюватись** на тимчасові економічні вигоди чи блага.

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-mizhnarodnii-konferentsii-poza-konfliktom-shliakh-ukrainy-do-vidnovlennia-reform-ta-pislia-voiennoi-vidbudovy>

Внутрішній базується на тому, що пріоритет національної безпеки при формуванні економічної політики країни може стати дієвим стимулом економічного прискорення. До недавнього часу промисловість була саме тією сферою, динаміка розвитку якої визначала економічну динаміку. Запізнення із структурними змінами у промисловості та періодичні кризові обвали дедалі більше сповільнювали економічний розвиток загалом. Однак належне **врахування зовнішніх загроз може стати дієвим чинником економічного прискорення**, у т. ч. через виробництво військової продукції та її продажу на зовнішніх ринках озброєнь.

Це зумовлює потребу «синхронного» суттєвого прискорення економіки і зміцнення сектору безпеки. Об'єднання таких цілей лежить у площині оборонної і військової промисловості, орієнтованої на виробництво (самостійно або/та в кооперації з іноземними компаніями) якнайширшого спектру озброєнь, з якими, з одного боку, цілком можна захистити країну і зміцнити позиції східного форпосту Євросоюзу, з іншого – зайняти гідні експортні ніші в одній з економічно найвигідніших сфер.

Узагальнюючи, напрями дій, спрямовані на відновлення України, мають переслідувати дві «макромети» – формування безпекової структури національної економіки, а також її (національної економіки) повноцінну інтеграцію до Євроатлантичного економічного середовища.

Війна в Україні і досвід Західних Балкан: діалог українських і сербських експертів

30 листопада 2023 р. співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков взяв участь у міжнародному круглому столі **«Україна на наступний день після війни: уроки Західних Балкан»**.

Захід був організований Представництвом Фонду К. Аденауера в Сербії та неурядовою організацією RESECO (Белград).

У дискусії взяли участь науковці та незалежні експерти з Сербії, України, Боснії і Герцеговини. Обговорювалися шляхи і перспективи завершення війни в Україні в контексті досвіду Балканських країн, роль міжнародних інституцій у процесі розбудови післявоєнної системи безпеки в Європі тощо.

У своїй доповіді М. Пашков окреслив ситуацію в Україні під час війни, охарактеризував особливості та перспективи зовнішньої політики Києва. Окремо доповідач торкнувся теми ефективності та дієздатності регіональних і глобальних структур безпеки в сучасних реаліях, розповів про мирні українські ініціативи, зокрема Формулу миру, яка є універсальним інструментом припинення війни та забезпечення справедливого та сталого розвитку світової спільноти.

Участь в засіданні НКРЕКП щодо питання із визначення тарифу для Оператора системи передачі на 2024 р.

9 грудня 2023 р. Директор енергетичних та інфраструктурних програм Центру Разумкова В. Омельченко взяв участь у засіданні НКРЕКП «Про прийняття постанови НКРЕКП «Про встановлення тарифу на послуги з передачі електричної енергії НЕК «Укренерго» на 2024 рік».

На засіданні НКРЕКП були ухвалені наступні рішення щодо цього питання:

- ✓ затверджено тариф на послуги з передачі електричної енергії на рівні (крім підприємств «зеленої» електрометалургії) – 528,57 грн/МВт·год (без урахування податку на додану вартість);
- ✓ для підприємств «зеленої» електрометалургії – 364,70 грн/МВт·год (без урахування податку на додану вартість);
- ✓ затверджено структуру тарифів на послуги з передачі електричної енергії.

У своєму виступі В. Омельченко, зокрема, звернув увагу на завищену прогнозовану ціну Гарпоку на 2024 р. та на відсутність переконливих доказів стосовно можливої реструктуризації боргів НЕК «Укренерго» з боку державних банків, що може призвести до збільшення боргів на ринку.

У засіданні взяли участь члени НКРЕКП, народні депутати, керівники енергетичних та промислових підприємств та експерти енергетичного ринку (до 40 осіб).

Участь у Міжнародній науковій конференції «Принцип поваги до людської гідності в умовах збройної агресії»

11 грудня 2023 р. науковий консультант з правових питань Центру Разумкова П. Стецюк взяв участь у Міжнародній науковій конференції «Принцип поваги до людської гідності в умовах збройної агресії».

Захід було організовано кафедрою конституційного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

В роботі конференції взяли участь правозахисниці О. Матвійчук (голова центру ГО «Центр громадянських свобод», нагороджена Нобелівською премією миру) та Л. Гусейнова (директор з комунікацій ГО «SEMA Україна»), судді Верховного Суду та судді Конституційного Суду України у відставці, вчені-правознавці з Києва, Львова, Одеси, Харкова, Чернівців, а також аспіранти та студенти Інституту права КНУ ім. Т. Шевченка.

Акцентуючи увагу на проблемах становлення в Україні конституційно-правового інституту «людської гідності», науковий консультант з правових питань Центру Разумкова П. Стецюк привернув увагу учасників конференції до потреби його удосконалення в контексті сучасних європейських тенденцій конституційного розвитку.

Презентація проєкту «Моніторинг вступу України до ЄС»

13 грудня 2023 р. співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков взяв участь у міжнародному круглому столі, в рамках якого відбулась презентація результатів щомісячного «Моніторингу вступу України до ЄС», розробленого командою Liberte, Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) і Bendukidze Free Market Center, за підтримки Friedrich Naumann Foundation for Freedom.

Презентований моніторинг передбачає аналіз ефективності реалізації євроінтеграційної політики України у шести важливих сферах: верховенство права, вільний рух товарів, цифрова трансформація, соціальна політика, підприємництво, транспорт.

Під час дискусії також обговорювалися особливості і специфіка секторальної євроінтеграції України, стан і перспективи наближення до ЄС, зокрема з огляду на стратегічно важливий для нашої країни Саміт ЄС, що відбудеться наприкінці цього тижня.

Українська дипломатія: підсумки 2023 року

21 грудня 2023 р. співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова М. Пашков взяв участь у круглому столі «Українська дипломатія в умовах війни: підсумки 2023 року». У заході, організованому МЗС України, взяли участь народні депутати, дипломати, громадські діячі, представники аналітичних центрів.

У ході дискусії учасники круглого столу обговорювали стан і особливості зовнішньої політики України в умовах широкомасштабної війни, аналізували здобутки на світовій арені, окреслювали перспективи розвитку взаємовідносин з державами-партнерами і міжнародними організаціями. У ряді виступів наголошувалося на тому, що наступний рік буде складним і проблемним з огляду на ряд нових викликів і загроз. З огляду на це, ключовим завданням є збереження і зміцнення солідарності і допомоги Україні з боку держав-союзників, активізація діяльності країни на ключових зовнішньополітичних напрямках.

Участь у засіданні Президії Національної академії наук України

27 грудня 2023 р. Президент Центру Разумкова Ю. Якименко взяв участь у засіданні Президії Національної академії наук України, на якому обговорювалася доповідь Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН **«Сучасна українська нація як діалектична єдність національно-громадянського і етнічного»**. У представленій завідувачем відділу етнополітології ІПІЕНД В. Котигоренком доповіді використовувалися результати досліджень Центру Разумкова різних років, присвячених проблемам формування ідентичності громадян України.

У своєму виступі Ю. Якименко відзначив актуальність і своєчасність дослідження, здійсненого колегами, наголосив на дискусійних моментах та питаннях, що заслуговують подальшого поглибленого вивчення, поділився планами Центру Разумкова щодо продовження власних досліджень та висловив готовність до подальшої співпраці з академічними науковими інституціями.

В обговоренні доповіді також взяли участь директор Національного інституту стратегічних досліджень О. Богомолів, академіки НАНУ О. Копиленко, Е. Лібанова, Я. Яцків, член-кореспондент НАНУ В. Устименко.

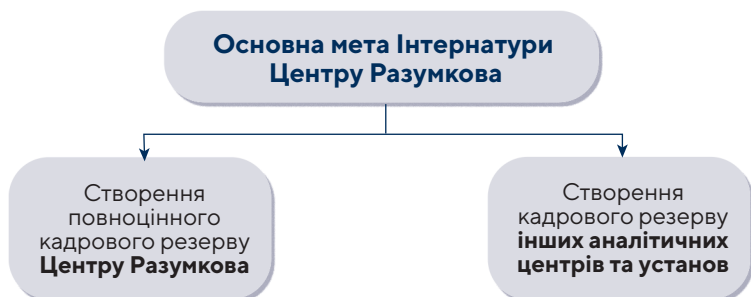
З монографією ІПІЕНД ім. І. Кураса можна ознайомитись на сайті Інституту за посиланням: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/Dialektyka_natsionalno-hromadskoho_.pdf

Докладно див.: <https://razumkov.org.ua/novyny/uchast-u-zasidanni-prezydii-nationalnoi-akademii-nauk-ukrainy>

ІНТЕРНАТУРА

Інтернатура в Центрі Разумкова створена за підтримки Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку USAID та здійснюється за підтримки Раєт в Україні. Являє собою форму освіти для дорослих, яку майбутні інтерни на свій власний розсуд та вибір здобувають в Центрі з метою особистісного та професійного розвитку, адаптації до соціальних, економічних та інших змін у суспільстві шляхом підвищення власної професійної кваліфікації чи науково-практичного стажування.

Слід зазначити, що Центр Разумкова тривалий час ставив перед собою завдання створення інституції для підготовки молодих експертів – «Школи молодого аналітика» та ін., проте не знаходив підтримки у донорів, і тільки співпраця з Програмою сприяння громадській активності «Долучайся!» дала можливість реалізувати цю ідею на практиці.

Підвищення професійної кваліфікації та науково-практичне стажування в Центрі Разумкова направлене насамперед на забезпечення формування в інтернів необхідних громадянських компетентностей, їхньої здатності відповідально та повноцінно брати участь у суспільному житті, розуміння ними соціальних, економічних та політичних процесів, закономірностей і тенденцій демократичного розвитку, а також змісту та сутності нових загроз і викликів сучасного світу.

Навчання інтернів відбувається у відповідних програмах, службах, інших підрозділах Центру Разумкова та за безпосередньої участі координаторів стажування з обраного експертного напрямку.

Стажування інтернів здійснюється за індивідуальною програмою, що затверджується керівництвом Центру Разумкова і триває 3 місяці.

За 2023 р. стажування в Центрі пройшло двоє осіб:

Лоліта Вадимівна Жук, студентка 1 курсу магістратури освітньої програми «Дипломатія і міжнародне співробітництво» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науковий координатор стажування – Пашков Михайло Юрійович, співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова, кандидат філософських наук.

Максим Сергійович Боднар, здобувач ступеня доктора філософії, аспірант Докторської школи Національного університету «Києво-Могилянської академії» імені родини Юхименків. Науковий координатор стажування – Стецюк Петро Богданович, науковий консультант з правових питань Центру Разумкова, суддя Конституційного Суду України у відставці, кандидат юридичних наук, доцент, доктор права.

Окрім Інтернатури, науково-педагогічна діяльність Центру включає проходження навчальної практики студентами відповідних спеціальностей провідних вищих навчальних закладів України та зарубіжних країн. Щорічно у Центрі проходять практику 10–15 студентів під науковим керівництвом експертів, які діляться з практикантами своїми професійними знаннями та вміннями.

КЛУБ ДРУЗІВ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА

Клуб друзів Центру Разумкова є неформальним добровільним об'єднанням громадян, які цікавляться діяльністю Центру Разумкова і прагнуть долучитися до неї на регулярній основі. Членство в Клубі є індивідуальним.

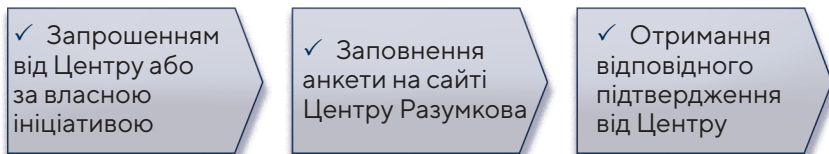
Членами Клубу друзів Центру Разумкова можуть бути громадяни України, яким виповнилися 18 років і які:

- ✓ Цікавляться діяльністю Центру Разумкова та його дослідженнями
- ✓ Підтримують його місію та засади діяльності
- ✓ Особисто готові сприяти реалізації стратегічних цілей Центру, підвищенню ефективності та покращенню умов його діяльності

Питання вступу до Клубу громадян інших країн вирішується Центром в індивідуальному порядку.

Членство в Клубі є добровільним.

Вступ до Клубу відбувається за наступним алгоритмом:

Анкету можна заповнити на сайті Центру Разумкова за посиланням:

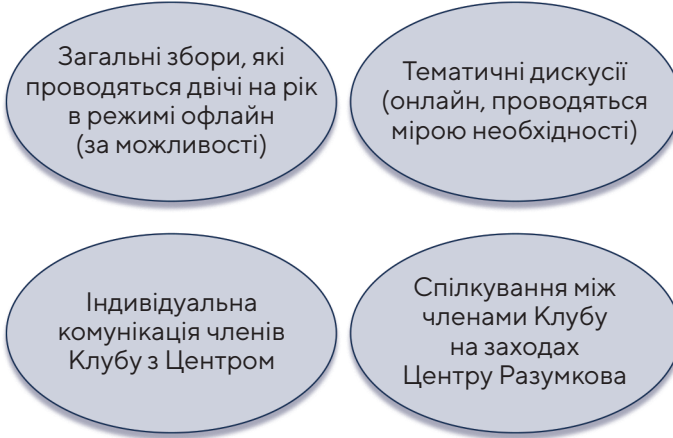
<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdSCgKjbPrUFyAsEMpuQwisY23tAmKZqoQeNcFVhOGkEkIHw/viewform>

Вихід з членів Центру здійснюється шляхом відповідного повідомлення, надісланого на спеціальну електронну адресу Центру Разумкова

club@razumkov.org.ua

Формами роботи Клубу є:

Співпраця між членами Клубу здійснюється на основі цінностей і цілей Центру, взаємоповаги, рівноправності та толерантності.

Членство в Клубі Друзів передбачає:

- ✓ участь в офлайн (за особистим запрошенням) та онлайн заходах Центру за участю представників органів влади, українських та зарубіжних науковців та експертів, представників дипломатичного корпусу, міжнародних організацій та проєктів, організацій громадянського суспільства;
- ✓ розширення власної мережі комунікацій за рахунок членів Клубу друзів, а також через участь у соціальних мережах Центру та його заходах;
- ✓ отримання анонсів найсвіжіших видань Центру, пресрелізів останніх соціологічних досліджень, найбільш цікавих статей та інтерв'ю експертів в українських і зарубіжних ЗМІ;
- ✓ інформування про анонси публічних заходів, що проводяться Центром;

- ✓ повний доступ до електронного архіву видань Центру на його сайті з 2016 р. по цей час, а також можливість отримання електронних публікацій Центру (на запит) за період 2000–2016 рр.;
- ✓ пріоритетну можливість виступу на заходах Центру;
- ✓ внесення пропозиції щодо роботи Центру, тематики його досліджень, якості аналітичних матеріалів тощо, особисто долучатися до їх реалізації (у разі схвалення);
- ✓ можливість залучення в якості експерта до реалізації проєктів Центру (за відповідності фаху та кваліфікації тематиці проєкту) на громадських засадах, з відповідним позначенням у підсумковій публікації проєкту;
- ✓ можливість на зустрічах Клубу особисто спілкуватися з експертами та керівництвом Центру (онлайн і офлайн), отримувати консультації з питань у межах їх експертизи, висловлювати і обговорювати пропозиції з покращення роботи Центру;
- ✓ можливість за згодою Центру оприлюднювати власні матеріали з тематики, що стосується діяльності Центру, у соціальних мережах Центру.

Обов'язки членів Клубу:

- ✓ сприяння формуванню позитивного іміджу Центру серед громадськості в Україні і закордоном, серед різних суспільних груп;
- ✓ сприяння розширенню співпраці Центру з органами влади та місцевого самоврядування, науковими та освітніми установами, організаціями громадянського суспільства, засобами масової інформації;
- ✓ сприяння поширенню матеріалів досліджень Центру та його публікацій, приверненню уваги до них у різних середовищах;
- ✓ розширення кола контактів Центру, пропонувати його послуги зацікавленим потенційним партнерам для можливої реалізації спільних проєктів;

- ✓ надавання інтелектуальної підтримки експертам Центру, пропонування інноваційних підходів та пропозицій, що сприятимуть розвитку Центру;
- ✓ утримання від публічних висловлювань та дій, які можуть зашкодити публічному іміджу та репутації Центру, інформування Центр про наявність відповідних викликів та загроз з метою їх упередження.

26 вересня 2023 р. відбулися **перші Установчі збори «Клубу друзів Центру Разумкова»**. Учасники зборів схвалили основні засади Положення про Клуб друзів Центру, висловили свої думки та пропозиції і підтримали ініціативу створення такого роду об'єднання. На кінець 2023 р. Клуб Друзів Центру Разумкова налічував **92 учасника**.

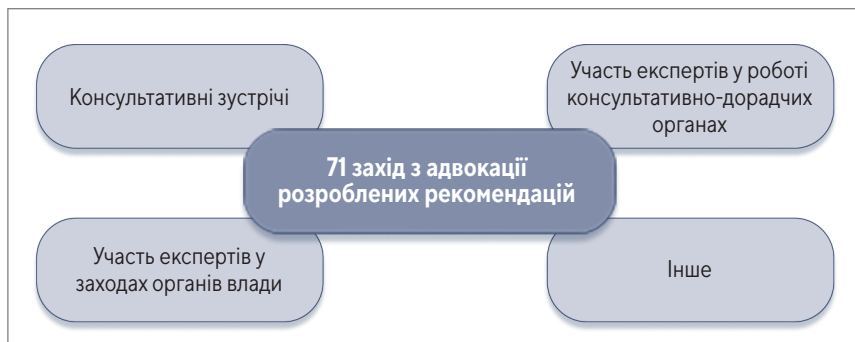

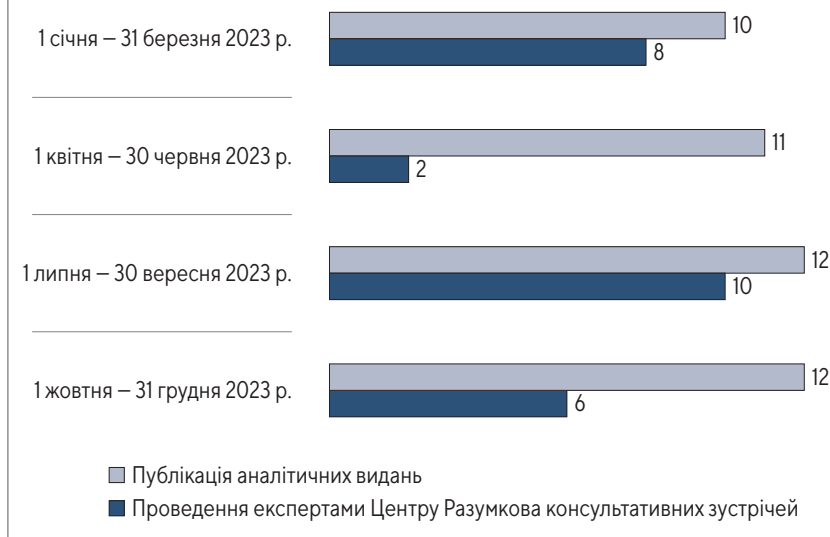
Клуб друзів Центру Разумкова створений за підтримки Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА у 2023 р. В ЦИФРАХ

45 аналітичних публікацій за результатами досліджень
Центру Разумкова.

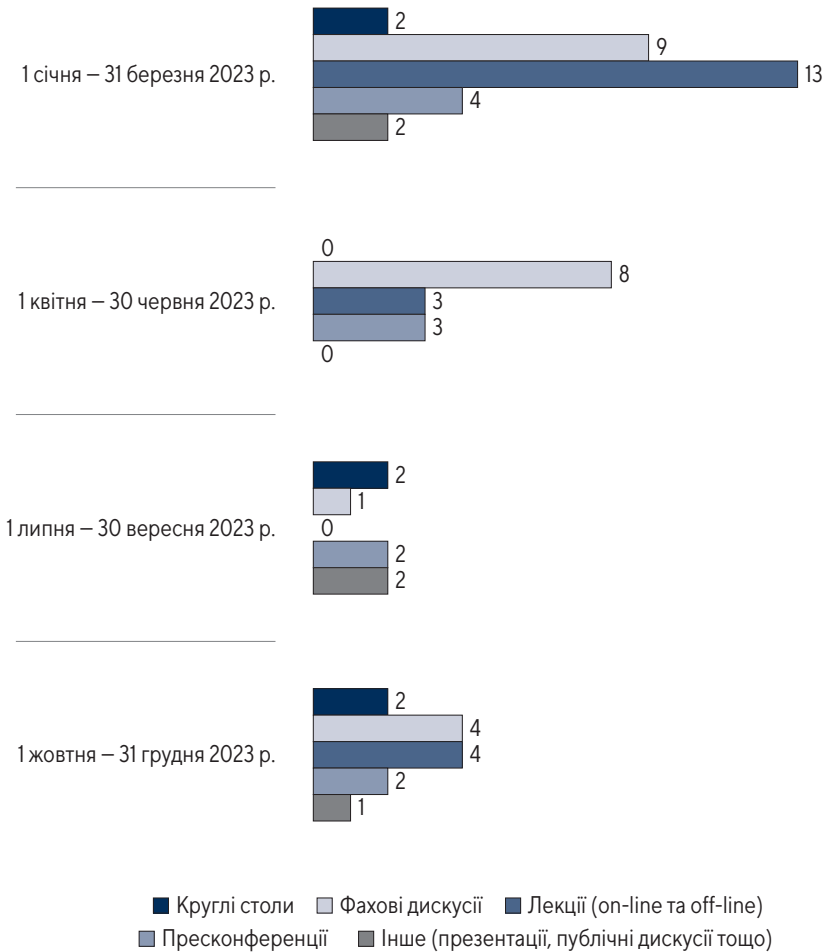
ДИНАМІКА ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА за 2023 р.

64 власні заходи Центру Разумкова,
проведені протягом року.

ВЛАСНІ ЗАХОДИ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА за 2023 р.

106 конференцій, круглих столів, інших публічних заходів, в яких взяли участь експерти Центру Разумкова.

Понад 350 статей, інтерв'ю та коментарів експертів Центру у вітчизняних та зарубіжних ЗМІ.

Понад 800 000

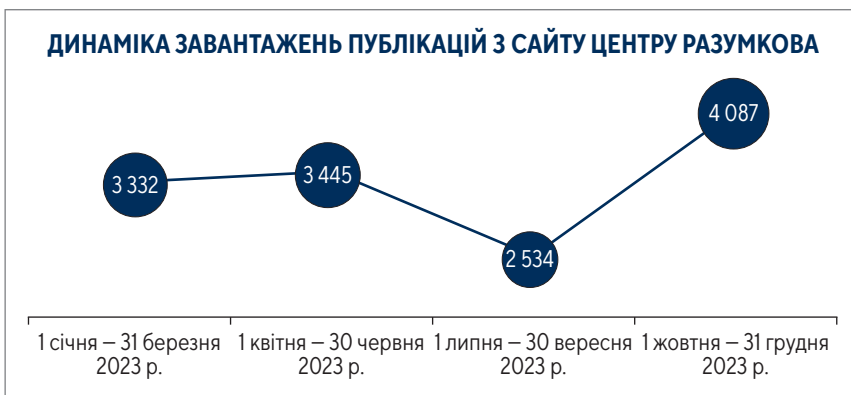
переглядів інтерв'ю, коментарів, статей, програм за участю експертів Центру у традиційних і онлайн ЗМІ.

Понад 50%

аналітичних матеріалів Центру, оприлюднених у 2023 р., містять інфографіку.

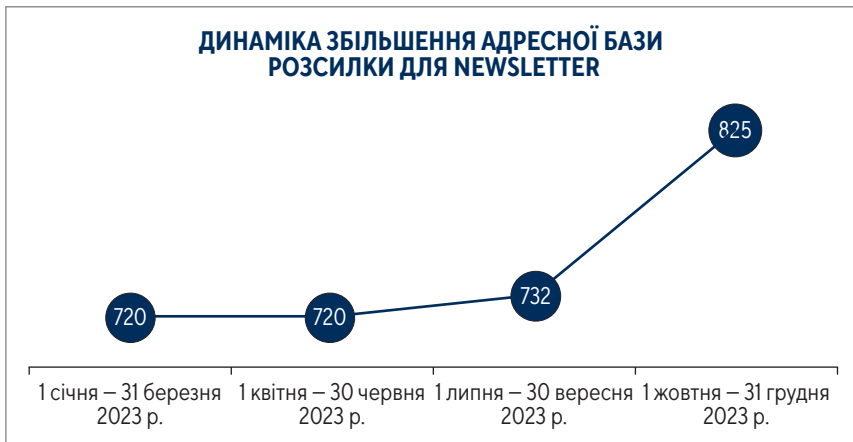
Кількість відвідувань сайту Центру Разумкова за рік склала **246 339** завантажень матеріалів з нього **13 398**.

Забезпечується постійне й оперативне наповнення англomовної версії сайту.

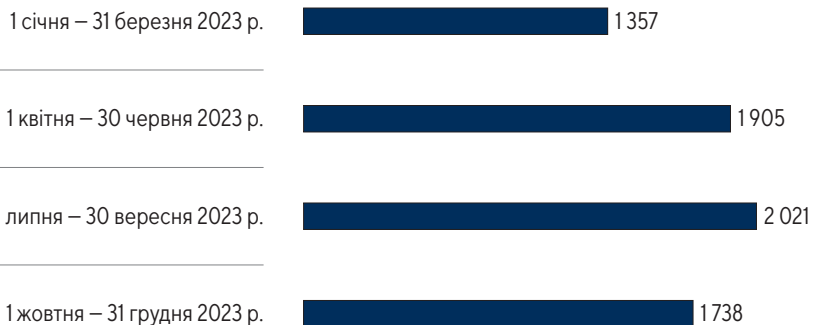
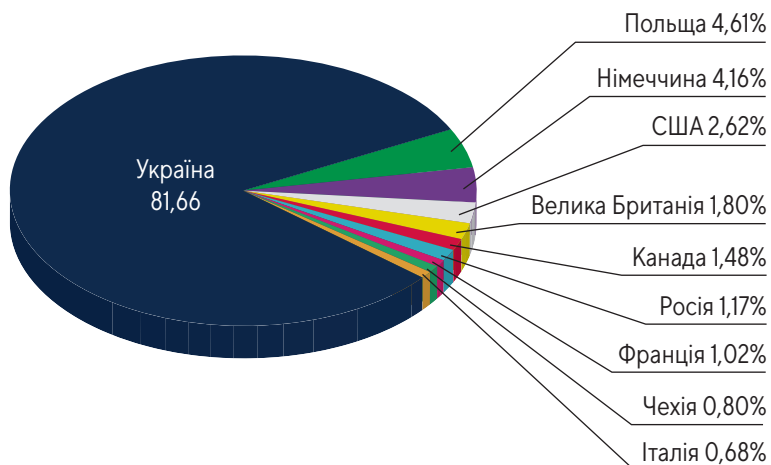

Розсилка Newsletter Центру українською та англійською мовами за 2023 р. збільшилася на **18%** і складає **825** електронних адрес.

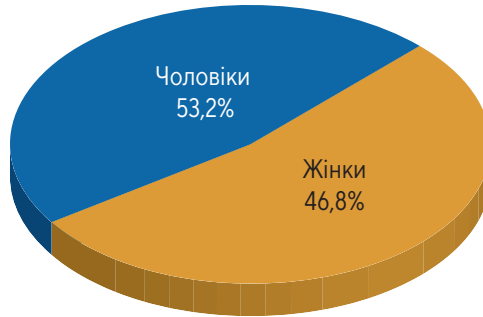
Відбувається постійний розвиток каналів комунікації Центру з різними категоріями громадян через соціальні мережі – Facebook, YouTube, «X» (Twitter), Telegram, Instagram, LinkedIn.

КІЛЬКІСТЬ ВІДВІДУВАЧІВ СТОРІНКИ FACEBOOK за 2023 р.**ГРАФІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ВІДВІДУВАННЯ СТОРІНКИ FACEBOOK ПО КРАЇНАХ**

ГРАФІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ПОКАЗНИКІВ ВІДВІДУВАННЯ СТОРІНКИ FACEBOOK

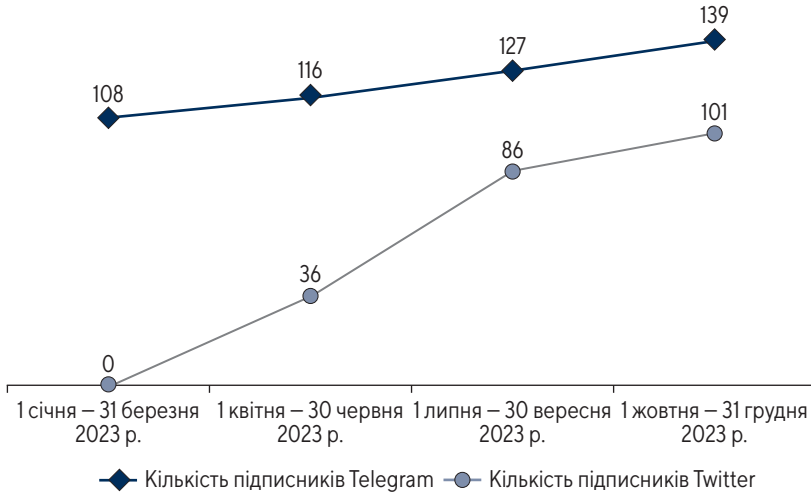

ГРАФІЧНІ ДАНІ ЩОДО YOUTUBE-КАНАЛУ

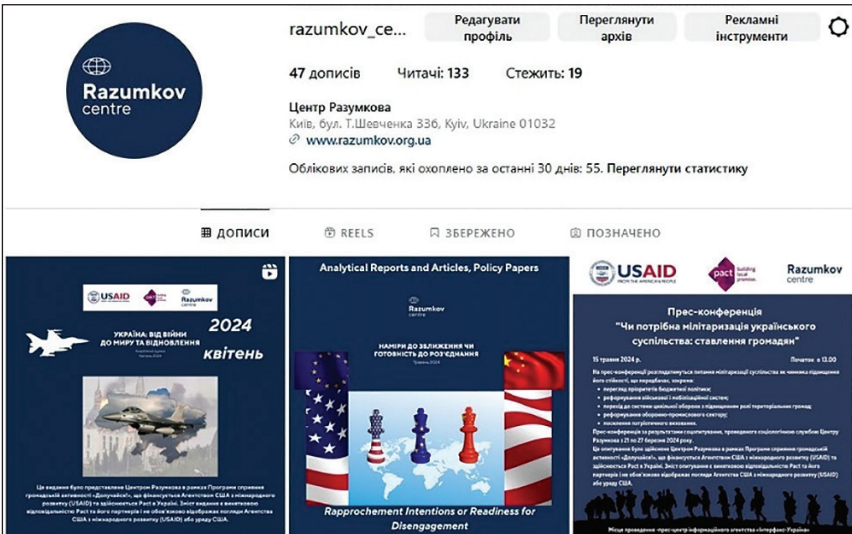

КІЛЬКІСТЬ ПІДПИСНИКІВ В TELEGRAM ТА TWITTER

3 липня 2023 р. запрацювали сторінки Центру в Instagram
(www.instagram.com/razumkov_centre)
та LinkedIn (www.linkedin.com/company/96386018/admin/feed/posts/).

The screenshot shows the LinkedIn profile of Razumkov Centre. The profile header includes the company name, 43 followers, and a 'View as member' button. The main content is a post from Danylo Dobrovolsky, dated 5/23/2024. The post text, written in Ukrainian, discusses Russian military plans for a summer offensive in Ukraine. Below the text is a photograph of soldiers in a field.

Feed
Posts Recommend to employees

Start a post

Media Poll Write article

Page posts Following Employee posts

Filter admin posts by: All

Get up to 460 more clicks by boosting this post. [Boost](#)

Posted by Danylo Dobrovolsky • 5/23/2024

Razumkov Centre
43 followers
19h •

◆ Плани російської окупаційної армії щодо літнього наступу не скасовані. Навіть більше – через те, що масштабний пакет військової допомоги Україні вже почав надходити на поле бою, ворог намагатиметься скористатися "…see more

[See translation](#)

ФІНАНСУВАННЯ ТА ВИДАТКИ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА у 2023 р.

ФІНАНСУВАННЯ	
Джерело фінансування	Сума (тис. грн)
SIPRI, 2023	57,7
РАСТ	7 475,4
King's College London	371,7
Єднання	590,1
БФ «Демократичні Ініціативи імені Ілька Кучеріва»	1 623,8
Представництво Фонду Ганнса Зайделя у м. Києві, Україна	602,8
Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні	1 776,4
Кімонікс Інтернешнл Інк.	297,2
Благодійні внески, пожертва	720,7
Гранти від інших фондів та організацій	2 654,3
Всього фінансування	16 170,1

ОСНОВНІ ЗАСОБИ (тис. грн), станом на 01.01.2024 р.	
Залишкова вартість	728,1
Первісна вартість	3 716,8
Знос	(2 988,7)

ВИДАТКИ	
Видатки	Сума (тис. грн)
Заробітна плата адміністративного персоналу	288,1
Заробітна плата за проектною діяльністю	7 553,3
Податки на ФОП (ЄСВ)	1 716,4
Оренда, комунальні послуги	2 588,4
Інформаційне забезпечення	54,8
Утримання автотранспорту	181,8
Телекомунікаційні послуги (зв'язок, Інтернет)	50,5
Дослідження громадської думки	5 812,1
Експертні послуги	405,5
Технічне забезпечення (утримання офісної техніки, канцтовари та інше)	47,5
Господарські товари	21,4
Публічні заходи	383,3
Видавнича діяльність	512,9
Інші витрати, у т. ч. аудит послуги	74,8
Всього витрат	19 690,8

ЦЕНТР РАЗУМКОВА: КОМАНДА ТА КОНТАКТИ

Центр Разумкова – це колектив професіоналів, об'єднаних спільними цінностями та амбітними цілями.

Президент Центру – Юрій Якименко

Генеральний директор – Павло Пинзеник

У Центрі Разумкова на постійній основі працює 34 особи. З Центром активно співпрацюють в якості консультантів представники наукової та експертної спільноти. За контрактами під час виконання проектів залучалося понад 100 зовнішніх експертів. Загальноукраїнські опитування соціологічної служби Центру Разумкова здійснюють понад 300 інтерв'юерів.

Центр Разумкова висловлює вдячність усім партнерам, які сприяли проведенню наших досліджень і втіленню у життя розроблених нами рекомендацій.

Наша адреса:

01032, м. Київ, бул. Тараса Шевченка, 33Б,
БЦ «Європа Плаза»

Телефон: 38 (044) 201-11-98

Факс: 38 (044) 201-11-99

e-mail: info@razumkov.org.ua

Вебсторінка: www.razumkov.org.ua

 www.facebook.com/therazumkov

 www.instagram.com/razumkov_centre

 www.linkedin.com/company/96386018/admin/feed/posts/

 <https://x.com/RazumkovC>

 https://t.me/razumkov_centre

 www.youtube.com/c/razumkovcentre